

MINDRESCH

1911

12 1/2
10 1/2
10 1/2

POVESTEA LUI HARAP ALB

Amu cică era odată într-o țară un crai care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară mai depărtată. Și împăratul, fratele craiului, se numea Verde împărat; și împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecuseră la mijloc, de când acești frați nu mai avuseră prilej a se întâlni amândoi. Iară verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuseră niciodată, de când erau ei. Și așa veni împrejurarea, de nici împăratul Verde nu cunoștea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale, pentru că țara în care împărătea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului, și crăiia istuilalt, la altă margine. Și apoi pe vremile acele, mai toate țările erau bintuite de războaie grozave, drumurile pe ape și pe uscat erau puțin cunoscute și foarte încurcate, și de aceea nu se putea călători așa de ușor și fără primejdii ca în ziua de astăzi. Și cine apuca a se duce pe

atunci într-o parte a lumii, adeseori dus răminea pînă la moarte.

Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba, și să încep a depăna firul poveștii.

Amu cică împăratul acela, aproape de bătrînețe, căzînd la zăcare, a scris carte frăține-său craiului să-i trimită grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoți, ca să-l lase împărat în locul său, după moartea sa. Craiul, primind cartea, îndată chemă tustrei feciorii înaintea sa și le zice:

— Iaca, ce-mi scrie frate-meu și moșul vostru. Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară așa de mare și bogată ca aceea, are voie din partea mea să se ducă, ca să împlinească voința cea mai de pe urmă a moșului vostru.

Atunci feciorul cel mai mare ie îndrăzneală și zice:

— Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste, pentru că sînt cel mai mare dintre frați; de aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, straie de primineală, arme și cal de călărie, ca să și pornesc, fără zăbavă.

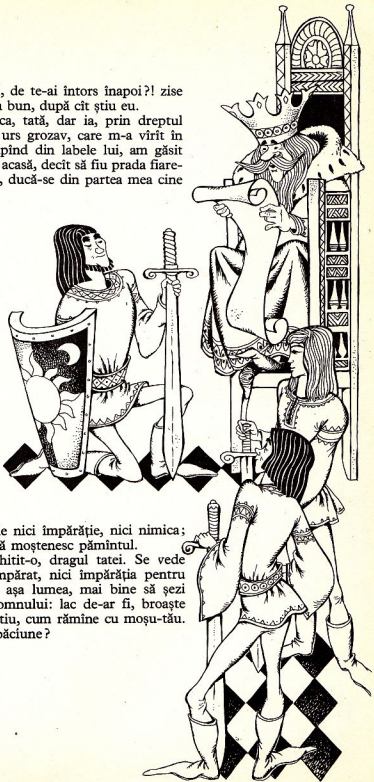
— Bine, dragul tatei, dacă te bizuiești că-i putea răzbate pînă acolo și crezi că ești în stare a cîrmui și pe alții, alege-ți un cal din herghelie, care-i vrea tu, ie-ți bani, cît ți-or trebui, haine care ți-or plăcea, arme care-i crede că-ți vin la socoteală, și mergi cu bine, fătul meu.

Atunci feciorul craiului își ie cele trebuitoare, sărută mîna tătine-său, primind carte de la dînsul cătră împăratul, zice rămas bun fraților săi și apoi încalecă și pornește cu bucurie spre împărăție.

Craiul însă, vrînd să-l ispitească, tace molcum, și, pe înserate, se îmbracă pe ascuns într-o piele de urs, apoi încalecă pe cal, iese înaintea fecioru-său pe altă cale și se bagă sub un pod. Și cînd să treacă fiu-său pe acolo, numai iaca la capătul podului îl și întîmpină un urs mornăind. Atunci calul fiului de crai începe a sări în două picioare, forăind, și cît pe ce să izbească pe stăpînu-său. Și fiul craiului, nemaiputînd struni calul și neîndrăznînd a mai merge înainte, se întoarne rușinat înapoi la tatu-său. Pînă să ajungă el, craiul pe de altă parte și ajunsese acasă, dăduse drumul calului, îndosise pielea cea de urs și aștepta acum să vie fecioru-său. Și numai iaca îl și vede viînd răpede, dar nu așa după cum se dusesese.

— Da ce ai uitat, dragul tatei, de te-ai întors înapoi?! zise craiul cu mirare. Aista nu-i semn bun, după cît știu eu.

— De uitat, n-am uitat nimica, tată, dar ia, prin dreptul unui pod, mi-a ieșit înaintea un urs grozav, care m-a vîrît în toți spărieții. Și cu mare ce scăpînd din labele lui, am găsit cu cale să mă întorc la dumneata acasă, decît să fiu prada fiarelor sălbatice. Și de acum înainte, ducă-se din partea mea cine

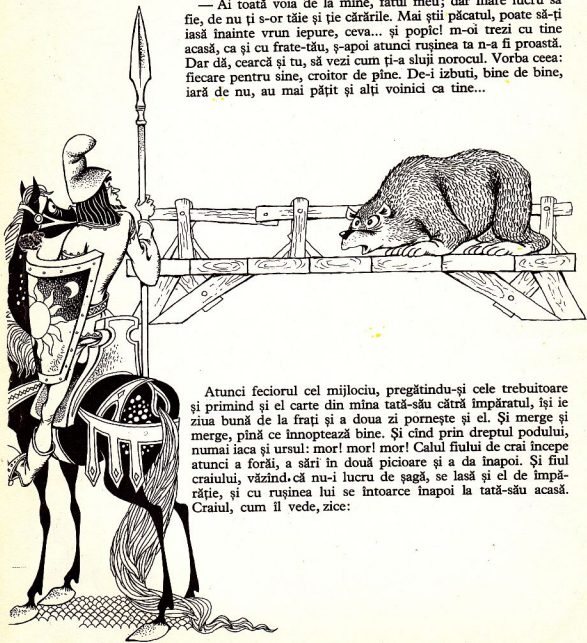

știe, că mie unuia nu-mi trebuie nici împărăție, nici nimica; doar n-am a trăi cît lumea, ca să moștenesc pămîntul.

— Despre aceasta, bine ai chitit-o, dragul tatei. Se vede lucru, că nici tu nu ești de împărat, nici împărăția pentru tine; și decît să încurci numai așa lumea, mai bine să țezi deoparte cum zici, căci mila domnului: lac de-ar fi, broaște sînt destule. Numai aș vrea să știu, cum rămîne cu moșu-tău. Așă-i că ne-am încurcat în slăbăciune?

— Tată — zise atunci feciorul cel mijlociu — să mă duc eu, dacă vrei.

— Ai toată voia de la mine, fătul meu; dar mare lucru să fie, de nu ți s-or tăie și ție cărările. Mai știi păcatul, poate să-ți iasă înainte vrun iepure, ceva... și popic! m-oi trezi cu tine acasă, ca și cu frate-tău, ș-apoi atunci rușinea ta n-a fi proastă. Dar dă, cearcă și tu, să vezi cum ți-a sluji norocul. Vorba ceea: fiecare pentru sine, croitor de pine. De-i izbuti, bine de bine, iară de nu, au mai pățit și alți voinici ca tine...

Atunci feciorul cel mijlociu, pregătindu-și cele trebuitoare și primind și el carte din mîna tată-său către împăratul, își ie ziua bună de la frați și a doua zi pornește și el. Și merge și merge, pînă ce înnoptează bine. Și cînd prin dreptul podului, numai iaca și ursul: mor! mor! mor! Calul fiului de crai începe atunci a forăi, a sări în două picioare și a da înapoi. Și fiul craiului, văzînd că nu-i lucru de șagă, se lasă și el de împărăție, și cu rușinea lui se întoarce înapoi la tată-său acasă. Craiul, cum îl vede, zice:

— Ei, dragul tatei, așa-i că s-a împlinit vorba ceea: apără-mă de găini, că de cini nu mă tem.

— Ce fel de vorbă-i asta, tată? zise fiu-său rușinat. La dumneata urșii se cheamă găini? Ba ia, acum cred cu frăține-meu, că așa urs oștirea întreagă este în stare să o zdrumice... Încă mă mir cum am scăpat cu viață; lehamite și de împărăție, și de tot, că doar, slava domnului, am ce mânca la casa dumitale.

— Ce mânca văd eu bine că ai; despre asta nu e vorbă, fătul meu — zise craiul posomorit — dar ia spuneți-mi, rușinea unde o puneți? Din trei feciori cîți are tata, nici unul să nu fie bun de nimica? Apoi drept să vă spun, că atunci degeaba mai stricați mîncarea, dragii mei... Să umblați numai așa frunza frâsinelului toată viața voastră, și să vă lăudați că sînteți feciori de crai, asta nu mîrșasă a nas de om... Cum văd eu, frate-meu se poate culca pe-o ureche din partea voastră; la sfințul așteaptă s-a împlini dorința lui. Halal de nepoți ce are! Vorba ceea:

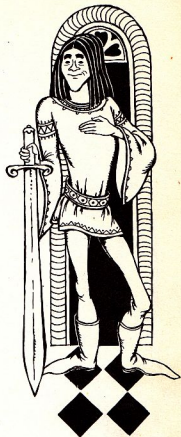
La plăcinte,
Înainte
Și la război,
Înapoi.

Fiul craiului cel mai mic, făcîndu-se atunci roș cum îi gotca, iese afară în grădină și începe a plînge în inima sa, lovit fiind în adîncul sufletului de apăsătoarele cuvinte ale părintelui său. Și cum sta el pe gînduri și nu se dumerea ce să facă pentru a scăpa de rușine, numai iaca se trezește dinaintea lui cu o babă girbovă de bătrînețe, care umbla după milostenie.

— Da ce stai așa pe gînduri, luminate crăișor? zise baba. Alungă mîhnirea din inima ta, căci norocul îți rîde din toate părțile și nu ai de ce fi supărat. Ia mai bine miluiește baba cu ceva.

— Ia lasă-mă-ncolo, mătușă, nu mă supăra, zise fiul craiului. Acum am altele la capul meu.

— Fecior de crai, vede-te-aș împărat! Spune babei ce te chinuiește; că de unde știi, poate să-ți ajute și ea ceva?!

— Mătușă, știi ce? Una-i una și două-s mai multe; lasă-mă-n pace, că nu-mi văd lumea înaintea ochilor de năcaz.

— Luminat crăișor, să nu bănuiești, dar nu te iuți așa de tare, că nu știi de unde-ți poate veni ajutor.

— Ce vorbești în dodii, mătușă? Tocmai de la una ca dum-neta ți-ai găsit să aștept eu ajutor?

— Poate ți-i deșanț de una ca aceasta? zise baba. Hei, luminate crăișor! Cel de sus varsă darul său și peste cei neputincioși; se vede că așa place sfinției sale. Nu căuta că mă vezi girbovă și stremțuroasă, dar prin puterea ce-mi este dată, știu dinainte ceea ce au de gând să izvodească puternicii pământului și adeseori rid cu hohot de nepriceperea și slăbăciunea lor. Așă-i că nu-ți vine a crede, dar să te ferească Dumnezeu de ispită! Căci multe au văzut ochii mei, de-atita amar de veacuri cite port pe umerele acestea. Of! crăișorule, crede-mă, că să aibi tu puterea mea, ai vintura țările și mările, pământul l-ai da de-a dura, lumea aceasta ai purta-o uite așa, pe degete și toate ar fi după gândul tău. Dar uite ce vorbește girbova și neputincioasa! Iartă-mă, Doamne, că nu știu ce mi-a ieșit din gură! Luminat crăișor, miluește baba cu ceva!

Fiul craiului, fărâncat de vorbele babei, scoate atunci un ban și zice:

— Ține, mătușă, de la mine puțin și de la Dumnezeu mult.

— De unde dai, milostivul Dumnezeu să-ți deie — zise baba — și mult să te înzilească, luminat crăișor, că mare norocire te așteaptă. Puțin mai este și ai să ajungi împărat, care n-a mai stat altul pe fața pământului, așa de iubit, de slăvit și de puternic. Acum, luminat crăișor, ca să vezi cit poate să-ți ajute milostenia, stăi liniștit, uită-te drept în ochii mei și ascultă cu luare-aminte ce ți-o spune: du-te la tată-tău și cere să-ți deie calul, armele și hainele cu care a fost el mire, și atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi: pentru că ție a fost scris de sus să-ți fie dată această cinste. Tatu-tău s-a împotrivi și n-a vrea să te lase, dar tu stăruiește pe lângă dînsul cu rugăminte, că ai să-l îndupleci. Hainele despre care ți-am vorbit sînt vechi și ponosite și armele ruginite, iară calul ai să-l poți alege punînd în mijlocul hergheliei o tavă plină cu jărat; și care dintre cai a veni la jărat să mănince, acela

are să te ducă la împărăție și are să te scape de multe primejdii. Ține minte ce-ți spun eu, că poate să ne mai întâlnim la vrun capăt de lume, căci deal cu deal se ajunge, dar încă om cu om!

Și pe cind vorbea baba aceste, o vede învăluită într-un hobot alb, ridicindu-se în văzduh, apoi înălțându-se tot mai sus, și după aceea n-o mai zări de fel. Atunci o înfiorare cuprinde pe fiul craiului, rămânind uimit de spaimă și mirare; dar pe urmă venindu-i inima la loc și plin de încredere în sine că va izbui la ceea ce gîndea, se înfățișează înaintea tatu-său, zicînd:

— Dă-mi voie ca să mă duc și eu pe urma fraților mei; nu de altă, dar ca să-mi încerc norocul. Și ori oi putea izbui ori nu, dar îți făgăduiesc dinainte că o dată pornit din casa dumitale, înapoi nu m-oi mai întoarce, să știi bine că m-oi întâlni și cu moartea în cale.

— Lucrul negîndit, dragul tatei, să aud așa vorbe tocmai din gura ta, zise craiul. Frații tăi au dovedit că nu au inimă într-inșii, și din partea lor mi-am luat toată nădejdea. Doar tu să fii mai viteaz, dar parcă tot nu-mi vine a crede. Însă dacă vrei și vrei numaidecît să te duci, eu nu te opresc, dar mi-i nu cumva să te întâlnești cu scirba în drum și să dai și tu cîntea pe rușine, c-apoi atunci curat îți spun că nu mai ai ce căuta la casa mea.

— Apoi dă, tată, omul e dator să se încerce. Am să pornesc și eu într-un noroc și cum a da Dumnezeu. Numai, te rog, dă-mi calul, armele și hainele cu care ai fost dumneata mire, ca să mă pot duce.

Craiul, auzind aceasta, parcă nu i-a prea venit la socoteală, și, încrețind din sprîncene, a zis:

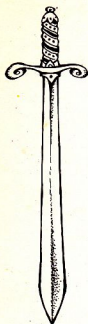
— Hei, hei! dragul tatei, cu vorba aceasta mi-ai adus aminte de cîntecul acela:

Voinic tînăr, cal bătrîn,
Greu se-ngăduie la drum!

D-apoi calului meu de pe atunci, cine mai știe unde i-or fi putrezind ciolanele! Că doar nu era să trăiască un veac de om. Cine ți-a vîrit în cap și una ca aceasta, acela încă-i unul...

Ori vorba ceea: pesemne umbli după cai morți să le iei pot-coavele.

— Tată, atita cer și eu de la dumneata. Acum, ori c-a fi trăind calul, ori că n-a fi trăind, aceasta mă privește pe mine; numai vreu să știu dacă mi-l dai ori ba.

— Din partea mea dat să-ți fie, dragul tatei, dar mi-i de-a mirarea, de unde ai să-l iei, dacă n-are ființă pe lume.

— Despre aceasta nu mă pling eu, tată, bine că mi l-ai dat! De unde a fi, de unde n-a fi, dacă l-oi găsi, al meu să fie.

Și atunci odată se suie în pod și coboară de acolo un căpăstru, un friu, un bici și o șea, toate colbăite, sfarogite și vechi ca pământul. Apoi mai scoate dintr-un gherghir niște straie vechi, un arc, niște săgeți, un paloș și un buzdugan, toate pline de rugină, și s-apucă de le grijește bine și le pune deo-partea. Pe urmă umple o tavă cu jăratric, se duce cu dînsa la herghelie și o pune jos între cai. Și atunci numai iaca ce iese din mijlocul hergheliei o răpciugă de cal grebănos, dupuros, și slab de-i numărăi coastele; și venind de-a dreptul la tavă, apucă o gură de jăratric. Fiul craiului îi și trage atunci cu friul în cap, zicînd:

— Ghijoagă uricioasă ce ești, din toți caii tocmai tu te-ai găsit să mininci jăratric? De te-a împinge păcatul să mai vii o dată, vai de steaua ta are să fie.

Apoi începu a purta caii încolo și încoace, și numai iaca slăbătura cea de cal iar se răpede și apucă o gură de jăratric. Fiul craiului îi mai trage și atunci un friu în cap cît ce poate, și apoi iar începe a purta caii de colo pînă colo, să vadă nu cumva a veni alt cal să minince jăratric. Și numai iaca și a treia oară tot gloaba cea de cal vine și începe a minca la jăratric, de n-a mai rămas. Atunci fiul craiului, mînios, îi mai trage un friu, iar cît ce poate, apoi îl prinde în căpăstru și puindu-i friul în cap, zice în gîndul său:

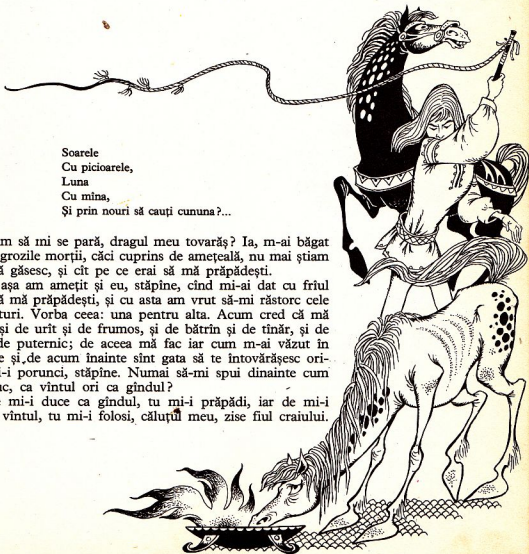
«Să-l ieu, ori să-i dau drumul; mă tem că m-oi face de ris. Decît cu așa cal, mai bine pedestru».

Și cum sta el în cumpene să-l iei, să nu-l ieie, calul se și scutură de trei ori și îndată rămîne cu părul lins-prelins și tînăr ca un tretin, de nu era alt minzoc mai frumos în toată herghelia. Și apoi uitîndu-se țintă în ochii fiului de crai, zice:

— Sui pe mine, stăpîne, și ține-te bine.

Fiul craiului, punîndu-i zăbala în gură, incalecă și atunci calul odată zboară cu dînsul pînă la nouri și apoi se lasă în jos ca o săgeată. După aceea mai zboară încă o dată pînă la lună și iar se lasă în jos mai iute decît fulgerul. Și unde nu mai zboară și a treia oară pînă la soare și, cînd se lasă jos, întrebă:

— Ei, stăpîne, cum ți se pare? Gîndi-ai vreodată că ai să ajungi:

Soarele
Cu picioarele,
Luna
Cu mina,
Și prin nouri să cauți cununa?...

— Cum să mi se pară, dragul meu tovarăș? Ia, m-ai băgat în toate grozile morții, căci cuprins de amețală, nu mai știam unde mă găsesc, și cît pe ce erai să mă prăpădești.

— Ia așa am amețit și eu, stăpîne, cînd mi-ai dat cu friul în cap să mă prăpădești, și cu asta am vrut să-mi răstorc cele trei lovituri. Vorba ceea: una pentru alta. Acum cred că mă cunoști și de urît și de frumos, și de bătrîn și de tînăr, și de slab și de puternic; de aceea mă fac iar cum m-ai văzut în herghelie și, de acum înainte sînt gata să te întovărășesc oriunde mi-i porunci, stăpîne. Numai să-mi spui dinainte cum să te duc, ca vîntul ori ca gîndul?

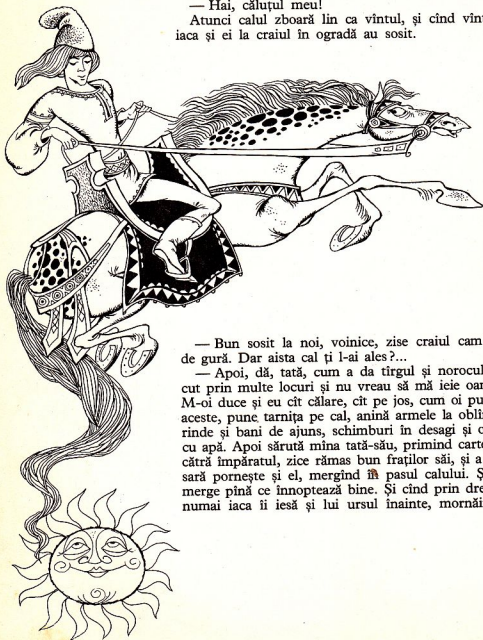
— De mi-i duce ca gîndul, tu mi-i prăpădi, iar de mi-i duce ca vîntul, tu mi-i folosi, căluțul meu, zise fiul craiului.

— Bine, stăpîne. Acum ūi pe mine fără grijă și hai să te duc unde vrei.

Fiul craiului, încălecînd, îl netezește pe coamă și zice:

— Hai, căluțul meu!

Atunci calul zboară lin ca vîntul, și cînd vîntul a aburit, iaca și ei la craiul în ogradă au sosit.

— Bun sosit la noi, voinice, zise craiul cam cu jumătate de gură. Dar aista cal ți l-ai ales?...

— Apoi, dă, tată, cum a da tirgul și norocul; am de trecut prin multe locuri și nu vreau să mă ieie oamenii la ochi. M-oi duce și eu cît călare, cît pe jos, cum oi putea. Și zicînd aceste, punc tărnița pe cal, anină armele la obînc, își ie merinde și bani de ajuns, schimburi în desagi și o ploscă plină cu apă. Apoi sărută mîna tată-său, primind carte de la dînsul cătră împăratul, zice rămas bun fraților săi, și a treia zi cătră sară pornește și el, mergînd în pasul calului. Și merge el și merge pînă ce innoptează bine. Și cînd prin dreptul podului, numai iaca îi iesă și lui ursul înainte, mornăind înfricoșat.

Calul atunci dă năvală asupra ursului și fiul craiului, rădicind buzduganul să deie, numai iaca ce aude glas de om zicînd:

— Dragul tatei, nu da, că eu sint.

Atunci fiul craiului descalecă și tată-său, cuprinzîndu-l în brațe, îl sărută și-i zice:

— Fătul meu, bun tovarăș ți-ai ales; de te-a învățat cineva, bine ți-a priit, iară de ai făcut-o din capul tău, bun cap ai avut. Mergi de acum tot înainte, că tu ești vrednic de împărat. Numai ține minte sfatul ce-ți dau: în călătoria ta ai să ai trebuință și de răi, și de buni, dar să te ferești de omul roș, iară mai ales de cel spin, cît îi putea; să n-ai de-a face cu dinșii, căci sint foarte șugubeți. Și la toată întimplarea calul, tovarășul tău, te-a mai sfătuit și el ce ai să faci, că de multe primejdii m-a scăpat și pe mine în tinerețele mele! Na-ți acum și pielea asta de urs, că ți-a prinde bine vreodată.

Apoi dezmierdînd calul, îi mai sărută de cîteva ori pe amîndoi și le zice:

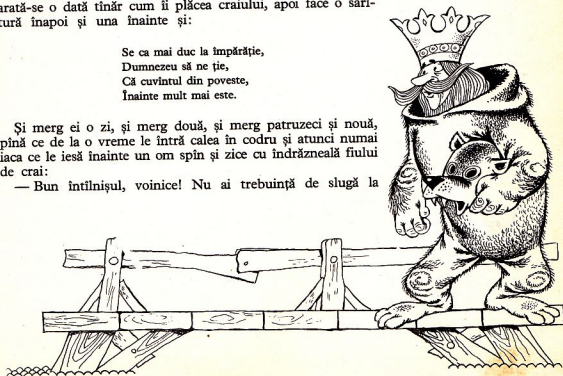
— Mergeți în pace, dragii mei. De acum înainte, Dumnezeu știe cînd ne-om mai vedea!...

Fiul craiului atunci încălecă și calul, scuturîndu-se, mai arată-se o dată tînăr cum îi plăcea craiului, apoi face o săritură înapoi și una înainte și i:

Se ca mai duc la împărăție,
Dumnezeu să ne ție,
Că cuvîntul din poveste,
Înainte mult mai este.

Și merg ei o zi, și merg două, și merg patruzeci și nouă, pînă ce de la o vreme le intră calea în codru și atunci numai iaca ce le iesă înainte un om spin și zice cu îndrăzneală fiului de crai:

— Bun întîlnișul, voinice! Nu ai trebuință de slugă la

drum? Prin locurile iestea e cam greu de călătorit singur; nu cumva să-ți iasă vro dihanie ceva înainte și să-ți scurteze cărările. Eu cunosc bine pe aici și poate mai încolo să ai nevoie de unul ca mine.

— Poate să am, poate să n-am — zise fiul craiului, uitându-se țintă în ochii spinului — dar acum deodată mă las în voia întâmplării.

Și, apoi, dînd pînteni calului, pornește. Mai merge el înainte prin codru cît merge și la o strîmtoare numai iaca ce spinul, iar îi iese înainte, prefăcut în alte straie și zice cu glas supțiratic și necunoscut:

— Bună cale, drumețele.

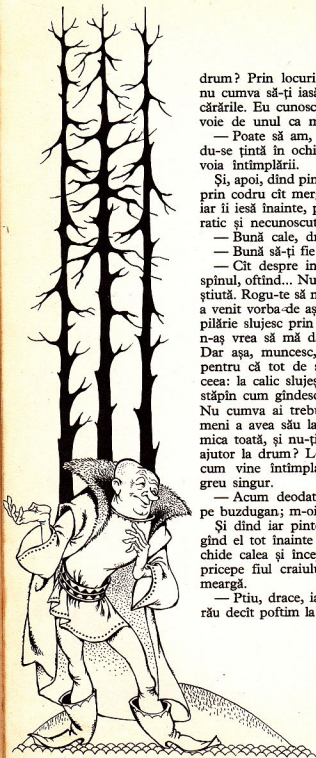
— Bună să-ți fie inima, cum ți-i cătătura, zise fiul craiului.

— Cît despre inima mea, s-o dea Dumnezeu oricui, zice spinul, oftînd... Numai ce folos? Omul bun n-are noroc, asta-i știută. Rogu-te să nu-ți fie cu supărare, drumețele, dar fiindcă a venit vorba-de așa, îți spun ca la un frate, că din cruda copilărie slujesc prin străini, și încălta nu mi-ar fi ciudă, cînd n-aș vrea să mă dau la treabă, căci cu munca m-am trezit. Dar așa, muncesc, muncesc și nu s-alege nimica de mine, pentru că tot de stăpîni calici mi-am avut parte. Și vorba ceea: la calic slujești, calic rămii. Cînd aș da odată peste un stăpîn cum gîndesc eu, n-aș ști ce să-i fac să nu-l smintesc. Nu cumva ai trebuință de slugă, voinice? Cum te vād, sameni a avea său la rărunchi. De ce te scumpești pentru nimica toată, și nu-ți iei o slugă vrednică, ca să-ți fie mină de ajutor la drum? Locurile aiestea sînt șugubețe; de unde știi cum vine întâmplarea, și, Doamne ferește, să nu-ți cadă greu singur.

— Acum deodată încă tot nu, zise fiul craiului cu mina pe buzdugan; m-oi mai sluji și eu singur, cum oi putea.

Și dînd iar pînteni calului, pornește mai răpede. Și merge el tot înainte prin codri întunecoși, de la un loc se închide calea și încep a i se încurca cărările, încît nu se mai pricepe fiul craiului acum, încotro să apuce și pe unde să meargă.

— Ptiu, drace, iaca în ce încurcătură am intrat. Asta-i mai rău decît poftim la masă, zise el. Nici tu sat, nici tu tîrg, nici

tu nimica. De ce mergi înainte, numai peste pustietăți dai; parcă a pierit sămînța omenească de pe fața pămîntului. Îmi pare rău că n-am luat măcar spinul cel de al doilea cu mine. Dacă s-a aruncat în partea mine-sa, ce-i vinovat el? Tata așa a zis, însă, la mare nevoie, ce-i de făcut? Vorba ceea: rău-i cu rău, dar e mai rău făr' de rău.

Și tot horhăind el cînd pe o cărare, cînd pe un drum părăsit, numai iaca ce iar îi iese spinul înainte, îmbrăcat altfel și călare pe un cal frumos, și prefăcîndu-și glasul începe a căina pe fiul craiului, zicînd:

— Sărmanc omule, rău drum ai apucat. Se vede că ești străin și nu cunoști locurile pe aici. Ai avut mare noroc de mine, de n-ai apucat a coborî priporul ista, că erai prăpădit. Ia, colo devala, în înfundătura ceea, un taur grozav la mulți bezmetici le-a curmat zilele. Și eu, mai dăunăzi, cît mă vezi de voinic, de-abia am scăpat de dînsul, ca prin urechile acului. Întoarce-te înapoi, ori dacă ai de dus înainte, ie-ți în ajutor pe cineva. Chiar și eu m-aș tocmi la dumneata, dacă ți-a fi cu plăcere.

— Așa ar trebui să urmez, om bun — zise fiul craiului — dar ți-oi spune drept: tata mi-a dat în grijă, cînd am pornit de acasă, ca să mă feresc de omul roș, iară mai ales de cel spin, cît oi putea; să n-am de-a face cu dinșii nici în clin, nici în mîneacă; și dacă n-ai fi spin, bucuross te-aș tocmi.

— Hei, hei, călătorule, dacă ți-i vorba de așa, ai să-ți rupi ciochinele umblind și tot n-ai să găsești slugă, cum cauți dumneata, că pe-aici sînt numai oameni spini. Ș-apoi cînd este la adicălea, te-aș întreba ca ce fel de zăticneală ai putea să întîmpini din pricina asta? Pesemne n-ai auzit vorba ceea, că de păr și de coate goale nu se plînge nimene. Și cînd nu sînt ochi negri, săruți și albaștri! Așa și dumneta: mulțamește lui Dumnezeu că m-ai găsit și tocmește-mă. Și dacă-i apuca odată a te deprinde cu mine, știu bine că n-am să pot scăpa ușor de dumneata, căci așa sînt eu în felul meu, știu una și bună: să-mi slujesc stăpinul cu dreptate. Hai, nu mai sta la îndoaială, că mă tem să nu ne apuce noaptea pe aici. Și cînd ai avea încaltea un cal bun, calea-valea, dar cu smîrțogul ista îți duc vergile.

— Apoi dă, spinule, nu știu cum să fac, zise fiul craiului. Din copilăria mea sînt deprins a asculta de tată și tocmindu-te pe tine, parcă-mi vine nu știu cum. Dar fiindcă mi-au mai ieșit pînă acum înainte încă doi spîni și cu tine al treilea, apoi mai îmi vine a crede că aiasta-i țara spinilor și n-am încotro; mort-copt, trebuie să te ieu cu mine, dacă zici că știi bine locurile pe aici.

Și din două vorbe fiul craiului îl tocmește și după aceea pornesc împreună să iasă la drum, pe unde arată spinul. Și mergînd ei o bucată bună, spinul se preface că-i e sete și cere plosca cu apă de la stăpînu-său. Fiul craiului i-o dă, și spinul, cum o pune la gură, pe loc o și ia oțerîndu-se și varsă toată apa dintr-însa. Fiul craiului zice atunci supărat:

— Dar bine, spinule, de ce te apuci? Nu vezi că pe aici e mare lipsă de apă? Și pe arșița asta o să ne uscăm de sete.

— Să avem iertare, stăpîne! Apa era bîhilită și ne-am fi putut bolnăvi. Cît despre apă bună, nu vă îngrijiți: acuș avem să dăm peste o fîntînă cu apă dulce și rece ca gheața. Acolo vom poposi puțin, oi clătări plosca bine ș-oi umple-o cu apă proaspătă, ca să avem la drum, căci mai încolo nu prea sînt fîntîni, și din partea apei, mi se pare că i-om duce dorul.

Și cîrînd pe o cărare, mai merg ei oleacă înainte pînă ce ajung într-o poiană, și numai iaca ce dau de o fîntînă cu ghizdele de stejar și cu un capac deschis în lături. Fîntîna era adîncă și nu avea nici roată, nici cumpănă, ci numai o scară de coborît pînă la apă.

— Ei, ei! spinule, acum să te văd cît ești de vrednic, zise fiul craiului.

Spinul atunci zîmbește puțin și coborîndu-se în fîntînă umple întîi plosca ș-o pune la sold. Apoi, mai stînd acolo în fund pe scară, aproape de fața apei, zice:

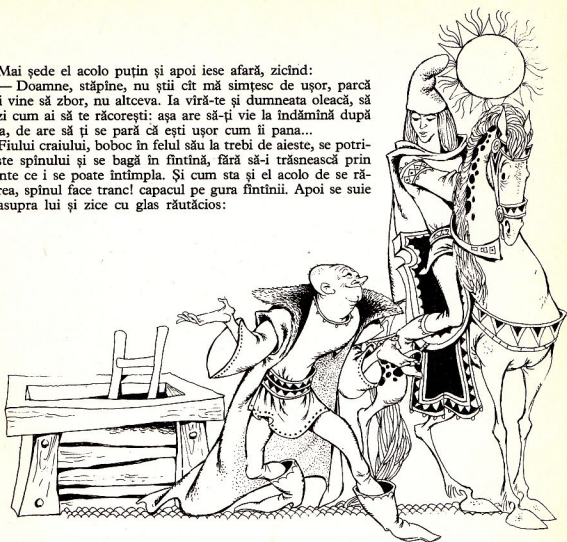
— Ei, da ce răcoare-i aici:

Chîma răului
Pe malul pirăului!

Îmi vine să nu mai ies afară. Dumnezeu să ușureze păcatele celui cu fîntîna, că bun lucru a mai făcut. Pe arșițele ieste, o răcoreală ca asta mult plătește!

Mai șede el acolo puțin și apoi iese afară, zicînd:
— Doamne, stăpîne, nu știi cît mă simțesc de ușor, parcă
îmi vine să zbor, nu altceva. Ia viră-te și dumneata oleacă, să
vezi cum ai să te răcorești: așa are să-ți vie la îndămină după
asta, de are să ți se pară că ești ușor cum îi pana...

Fiului craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potri-
vește spinului și se bagă în fîntină, fără să-i trăsnească prin
minte ce i se poate întîmpla. Și cum sta și el acolo de se ră-
corea, spînul face tranc! capacul pe gura fîntinii. Apoi se suie
deasupra lui și zice cu glas răutăcios:

— Alelei! fecior de om viclean, ce te găsești; tocmai de ceea
ce te-ai păzit, n-ai scăpat. Ei, că bine mi te-am căptușit!
Acum să-mi spui tu cine ești, de unde vii, și încotro te duci,
că de nu, acolo îți putrezesc ciolanele!

Fiul craiului, ce era să facă? Îi spune toate cu de-amănuntul, căci dă, care om nu ține la viață înainte de toate?

— Bine, atîta am vrut să aflu din gura ta, pui de viperă ce mi-ai fost, zice atunci spinul. Numai câtă să fie așa; că de te-oi prinde cu oca mică, greu are să-ți cadă. Chiar acum aș putea să te omor, în voia cea bună, dar mi-i milă de tine-rețele tale... Dacă vrei să mai vezi soarele cu ochii și să mai calci pe iarbă verde, atunci jură-mi-te pe ascuțișul paloșului tău că mi-i da ascultare și supunere întru toate, chiar și-n foc de ți-aș zice să te arunci. Și de azi înainte, eu să fiu în locul tău nepotul împăratului, despre care mi-ai vorbit, iară tu sluga mea; și atîta vreme să ai a mă sluji, pînă îi muri și iar îi învia. Și oriunde vei merge cu mine, nu care cumva să bleștești din gură cătră cineva despre ceea ce a urmat între noi, că te-am șters de pe fața pămîntului. Îți place așa să mai trăiești bine de bine; iară de nu, spune-mi verde în ochi, ca să știi ce leac trebuie să-ți fac...

Fiul craiului, văzîndu-se prins în clește și fără nici o putere, îi jură credință și supunere întru toate, lăsîndu-se în știrea lui Dumnezeu, cum a vrea el să facă. Atunci spinul pune mîna pe cartea, pe banii și pe armele fiului de crai și le ie la sine, apoi îl scoate din fintină și-i dă paloșul să-l sărute, ca semn de pecetluirea jurămîntului, zicînd:

— De acum înainte să știi că te cheamă *Harap Alb*, aista ți-i numele și altul nu.

După aceasta incalcă fiecare pe calul său și pornesc, spinul înainte ca stăpîn, Harap Alb în urmă, ca slugă, mergînd spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este.

Și merg ei, și merg cale lungă să le-ajungă, trecînd peste nouă mări, peste nouă țări și peste nouă ape mari, și într-o tîrzie vreme ajung la împărăție.

Și cum ajung, spinul se înfățoșază înaintea împăratului cu cartea din partea craiului. Și împăratul Verde, cetînd cartea, are de bucurie că i-a venit nepotul, și pe dată îl și face cunoscut curții și fetelor sale, care îl primesc cu toată cînstea cuvenită unui fiu de crai și moștenitor al împăratului.

Atunci spinul, văzînd că i s-au prins minciunile de bune,

cheamă la sine pe Harap Alb și-i zice cu asprime:

— Tu să șezi la grajd, nedezlipit, și să îngrijești de calul meu ca de ochii din cap, că de-oi veni pe acolo și n-oi găsi trebile făcute după plac, vai de pielea ta are să fie. Dar pînă atunci na-ți o palmă, ca să ții minte ce ți-am spus. Băgat-ai în cap vorbele mele?

— Da, stăpîne, zise Harap Alb, lăsînd ochii în jos...

Și ieșînd, pornește la grajd.

Cu asta a voit spînul să-și arate arama și să facă pe Harap Alb ca să-i ieie și mai mult frica.

Fetele împăratului, întîmplîndu-se de față cînd a lovit spînul pe Harap Alb, li s-au făcut milă de dînsul și au zis spînului cu binișorul:

— Vere, nu faci bine ceea ce faci. Dacă este că a lăsat Dumnezeu să fim mai mari peste alții, ar trebui să avem milă de dînșii, că și ei, sărmanii, sînt oameni!

— Hei, dragele mele vere — zice spînul cu viclenia lui obișnuită — dumnevoastră încă nu știți ce-i pe lume. Dacă dobitoacele n-ar fi fost înfrîinate, de demult ar fi sfîșiet pe om, și trebuie să știți că și între oameni, cea mai mare parte, sînt dobitoace care trebuiesc ținuți din frîu, dacă ți-i voia să faci treabă cu dînșii.

Ei apoi... zi că nu-i lumea de apoi. Să te ferească Dumnezeu, cînd prinde mămăliga coajă. Vorba ceea:

Dă-mi, doamne, ce n-am avut,
Să mă mir ce m-a găsit.

Fetele atunci au luat altă vorbă, dar din inima lor nu s-a șters purtarea necuviincioasă a spînului, cu toate îndreptările și înrudirea lui, pentru că bunătatea nu are de-a face cu răutatea. Vorba ceea:

Vița de vie tot invie,
Iară vița de boz tot răgoz.

Și din ceasul acela, au început a vorbi ele înde ele, că spînul de fel nu samănă în partea lor, nici la chip, nici la bunătate; și că Harap Alb, sluga lui, are o înfătoșare mult mai plăcută și samănă a fi mult mai omenos. Pesemne inima le

spunea că spinul nu le este văr și de aceea nu-l puteau mistui. Așa îl uriseră ele de tare acum, că dacă ar fi fost în banii lor, s-ar fi lepădat de spin ca de Ucigă-l crucea. Dar nu aveau ce se face de împăratul, ca să nu-i aducă supărare.

Amu într-o zi, cum ședea spinul la ospăț împreună cu moșu-său, cu verele sale și cu alții ciți se întim-

plase, li s-au adus mai la urmă la masă și niște sălăți foarte minunate. Atunci împăratul zice spinului:

— Nepoate, mai mîncat-ai sălăți de aceste, de cînd ești?

— Ba nu, moșule, zice spinul. Tocmai eram să vă întreb de unde le aveți, că tare-s bune!... O haraba întreagă așa fi în stare să mînc și parcă tot nu m-aș sătura.

— Te crede moșul, nepoate, dar cînd ai știi cu ce greutate se capătă! Pentru că numai în grădina ursului, dacă-i

fi auzit de dinsa, se află sălăți de aceste și mai rar om care să poată lua dintr-insele și să scape cu viață. Între toți oamenii din împărăția mea numai un pădurar se bizuiește la treaba asta. Și acela, el știe ce face, ce drege, de-mi aduce din cînd în cînd, așa cite puține, de poftă.

Spinul, voind să piardă acum pe Harap Alb cu orice preț, zise împăratului:

— Doamne, moșule, de nu mi-a aduce sluga mea sălăți de aceste și din piatră sacă, mare lucru să fie!

— Ce vorbești, nepoate — zise împăratul — unul ca din-sul, și încă necunosător de locurile acestea, cum crezi că ar putea face această slujbă?! Doar de ți-i greu de viața lui.

— Ia las', moșule, nu-i duce grija! Pun rămășag că are să-mi aducă sălăți întocmai ca aceste și încă multe, că știu eu ce poate el.

Ș-odată cheamă spinul pe Harap Alb și-i zice răstit:

— Acum degrabă să te duci cum îi ști tu și să-mi aduci sălăți de aceste din grădina ursului. Hai, ieși răpede și pornește, că nu-i vreme de pierdut. Dar nu cumva să faci de altfel, că nici în borta șoarecului nu ești scăpat de mine.

Harap Alb iese mîhnit, se duce în grajd și începe a-și netezi calul pe coamă, zicînd:

— Ei, căluțul meu, cînd ai ști tu în ce năcaz am intrat! Sfînt să fie rostul tătine-meu, că bine m-a învățat! Așa-i că dacă n-am ținut samă de vorbele lui, am ajuns slugă la dirloagă și acum, vrînd-nevrînd, trebuie s-ascult că mi-i capul în primejdie?!

— Stăpine — zise atunci calul — de acum înainte ori cu capul de piatră, ori cu piatra de cap, tot aia-i; fii odată bărbat și nu-ți face voie rea. Încalecă pe mine și hai! Știu eu unde te-oi duce și mare-i Dumnezeu, ne-a scăpa el și din aceasta!

Harap Alb, mai prinzînd oleacă la inimă, încalecă și se lasă în voia calului, unde a vrea el să-l ducă.

Atunci calul pornește la pas, pînă ce iese mai încolo, ca să nu-i vadă nimene. Apoi își arată puterile sale zicînd:

— Stăpine, ține-te bine pe mine, că:

Am să zbor lin ca vîntul,

Să cutreierăm pămîntul.

Mare-i Dumnezeu și meșteru-i dracul. Helbet! vom pu-
tea veni de hac și spinului celuia; nu i-i vremea trecută.

Și odată zboară calul lui Harap Alb până la nouri, apoi
o ia de-a curmezișul pământului:

Pe deasupra codrilor,
Peste virful munților,
Peste apa mărilor.

Și după aceea se lasă încet-încet într-un ostrov mindru
din mijlocul unei mări, lângă o căsuță singuratică, pe care
era crescut niște mușchi pletos de o podină de gros, moale
ca mătasa și verde ca buratecul.

Atunci Harap Alb descalecă și spre mai mare mirarea lui,
numai iaca-l întâmpină în pragul ușii cerșitoarea căreia-i
dăduse el un ban de pomană înainte de pornirea lui de acasă.

— Ei, Harap Alb, așa-i că ai venit la vorbele mele că deal
cu deal se ajunge, dar încă om cu om? Află acum că eu sînt
Sfînta Duminică, și știi ce nevoie te-a adus pe la mine. Spi-
nul vrea să-ți răpuic capul cu orice chip și de aceea te-a trimes
să-i aduci sălăți din grădina ursului; dar i-or da ele odată pe
nas... Rămii aici în astă-noapte, ca să văd ce-i de făcut.

Harap Alb rămîne bucuros, mulțumind Sfîntei Duminici
pentru buna găzduire și îngrijirea ce are de el.

— Fii încredințat că nu eu, ci puterea milosteniei și inima
ta cea bună te ajută, Harap Alb, zise Sfînta Duminică ieșind
și lăsîndu-l în pace să se liniștească.

Și cum iese Sfînta Duminică afară, odată și pornește des-
culță prin rouă, de culege o poală de somnoroasă, pe care
o fierbe la un loc cu o vadră de lapte dulce și cu una de miere,
și apoi ia mursa aceea și iute se duce de o toarnă în fîntina
din grădina ursului, care fîntină era plină cu apă pînă la gură.
Și mai stînd Sfînta Duminică oleacă în preajma fîntinii, nu-
mai iaca ce vede că vine ursul cu o falcă în ceriu și cu una
în pămînt, mornăind înfricoșat. Și cum ajunge la fîntină, cum
începe a bea lacom la apă și a-și linge buzele de dulceața și
bunătatea ei. Și mai stă din băut și iar începe a mornăi: și
iar mai bea cite un răstimp și iar mornăiește, pînă ce de la o
vreme încep a-i slăbi puterile și cuprins de ametală, pe loc

cade jos și adoarme mort, de puteai să tai lemne pe dinsul.

Atunci Sfinta Duminică, văzindu-l așa, într-o clipă se duce și deșteptînd pe Harap Alb chiar în miezul nopții, îi zice:

— Îmbracă-te iute în pielea cea de urs care o ai de la tată-tău, apucă pe ici tot înainte și cum îi ajunge în răscrucile drumului, ai să și dai de grădina ursului. Atunci sai răpede în-lăuntru de-ți ia sălăți într-ales și cite-i vrea de multe, căci pe urs l-am pus eu la cale. Dar la toată întîmplarea, de-i vedea și-i vedea că s-a trezit și năvălește la tine, zvirle-i pielea cea de urs și apoi fugi încoace spre mine cît îi putea.

Harap Alb face cum îi zice Sfinta Duminică. Și cum ajunge în grădină, odată începe a smulge la sălăți într-ales și leagă o sarcină mare-mare, cît pe ce să n-o poată ridica în spinare. Și cînd să iasă cu dînsa din grădină, iaca ursul se trezește și după dinsul, Gavri! Harap Alb dacă vede reaua, i-aruncă pielea cea de urs, și apoi fuge cît ce poate cu sarcina în spate, tot înainte la Sfinta Duminică, scăpînd cu obraz curat.

După aceasta, Harap Alb, mulțămînd Sfintei Duminici pentru binele ce i-a făcut, îi sărută mîna, apoi își ia sălățile și încăleciînd pornește spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este.

Și mergînd tot cum s-a dus, de la o vreme ajunge la împărăție și dă sălățile în mîna spînelui.

Împăratul și fetele sale văzînd aceasta, le-a fost de-a mirarea. Atunci spînul zice îngîmfat:

— Ei, moșule, ce mai zici?

— Ce să zic, nepoate! Ia, cînd așa avea eu o slugă ca aceasta, nu i-aș trece pe dinainte.

— D-apoi de ce mi l-a dat tata de acasă? Numai de vrednicia lui — zise spînul — căci altfel nu-l mai luam după mine ca să-mi încurce zilele.

La vreo cîteva zile după aceasta, împăratul arată spînelui niște pietre scumpe, zicînd:

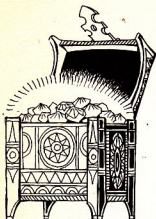
— Nepoate, mai văzut-ai pietre nestimate așa de mari și frumoase ca acestea, de cînd ești?

— Am văzut eu, moșule, felurite pietre scumpe, dar ca aceste, drept să-ți spun, n-am văzut. Oare pe unde se pot găsi așa pietre?

— Pe unde să se găsească, nepoate! Ia în pădurea cerbului. Și cerbul acela este bătut tot cu pietre scumpe, mult mai mari și mai frumoase decît aceste. Mai întîi cică are una în frunte, de strălucește ca un soare. Dar nu se poate apropie nime de cerb, căci este solomonit și nici un fel de armă nu-l prinde; însă el, pe care l-ar zări, nu mai scapă cu viață. De aceea fuge lumea de dînsul de-și scoate ochii; și nu numai atîta, dar chiar cînd se uită la cineva, fie om sau orice dihanie a fi, pe loc rămîne moartă. Și cică o mulțime de oameni

și de sălbătăciuni zac fără suflare în pădurea lui numai din astă pricină. Se vede că este solomonit, întors de la țipă sau dracul mai știe ce are, de-i așa de primejdios. Dar cu toate aceste trebuie să știi, nepoate, că unii oameni is mai a dracului decît dracul; nu se astîmpără nici în ruptul capului; măcar că au pățit multe, tot cearcă prin pădurea lui să vadă nu l-or putea găbui cumva? Și care din ei are îndrăzneală mare și noroc și mai mare, umblind pe acolo, găsește din întîmplare cite o piatră de aceste, picată de pe cerb, cînd se scutură el la șapte ani o dată, și apoi acelui om nu-i trebuie altă negustorie mai bună. Aduce piatra la mine și i-o plătesc cît nu face; ba încă sînt bucuros că o pot căpăta. Și află, nepoate, că asemenea pietre fac podoaba împărăției mele; nu se găsesc altele mai mari și mai frumoase decît aceste la nici o împărăție, și de aceea s-a dus vestea despre ele în toată lumea. Mulți împărați și crai înadins vin să le vadă și li-i de-a mirarea de unde le am.

— Doamne, moșule — zise atunci spînul — să nu te superi, dar nu știu ce fel de oameni fricoși aveți pe aici... Eu pun rămășag, pe ce vrei, că sluga mea are să-mi aducă pielea cerbului acelaia cu cap cu tot, așa împodobită cum este.

Ș-odată cheamă spînul pe Harap Alb și-i zice:

— Du-te în pădurea cerbului, cum îi ști tu, și măcar fă pe dracul în patru sau orice-i face, dar numaidecît să-mi aduci pielea cerbului cu cap cu tot, așa bătute cu pietre scumpe, cum se găsesc. Și doar te-a împinge păcatul să clinești vreo piatră din locul său, iară mai ales cea mare din fruntea cerbului, c-apoi atîta țî-i leacul. Hai, pornește iute, că nu-i vreme de pierdut.

Harap Alb vede el bine unde merge treaba, că doar nu era din butuci; dar, neavînd încotro, iese mîhnit, se duce iar în grajd la cal și, netezindu-l pe coamă, îi zice:

— Dragul meu căluț, la grea belea m-a vîrit iar spînul. De-oi mai scăpa și din asta cu viață, apoi tot mai am zile de trăit. Dar nu știu, zău, la cît mi-a sta norocul.

— Nu-i nimica, stăpîne, zise calul. Capul de-ar fi sănătos, că belele curg gîrlă. Poate ai primit poroncă să jupești piatra morii și să aduci pielea la împărăție?

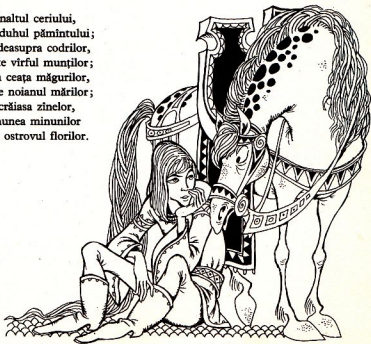
— Ba nu, căluțul meu; alta și mai infricoșată, zise Harap Alb.

— Vorbă să fie, stăpîne, că tocmala-i gata, zise calul. Nu te teme, știu eu, năzdrăvăniile de ale spinului; și să fi vrut, de demult i-aș fi făcut pe obraz, dar lasă-l să-și mai joace calul. Ce gîndești? Și unii ca aceștia sînt trebuitori pe lume cîteodată, pentru că fac pe oameni să prindă la minte... Zi și dumneata că ai avut să tragi un păcat strămoșesc. Vorba ceea: părinții minîncă aguridă și fiilor li se strepezesc dinții. Hai, nu mai sta la gînduri; incalecă pe mine și pune-ți nădejdea în Dumnezeu, că mare-i puterea lui; nu ne-a lăsa el să suferim îndelung. Cum vrei? Ce-i e scris omului, în frunte-i e pus. Dar mare-i Cel-de-sus! S-or sîrși ele și aceste de la o vreme.

Harap Alb atunci incalecă și calul pornește la pas, pînă ce iese mai încolo departe, ca să nu-i ieie lumea la ochi. Și apoi încordîndu-se și scuturîndu-se odată voinicește, iară și-arată puterile sale, zicînd:

— Ține-te zdravăn, stăpîne, că iar am să zbor:

În înaltul cerului,
Văzduhul pămîntului;
Pe deasupra codrilor,
Peste virful munților;
Prin ceața măgurilor,
Spre noianul mării;
La crăiasa zinelor,
Minunea minunilor
Din ostrovul florilor.

Și zicînd aceste, odată și zboară cu Harap Alb

În înaltul ceriului,
Văzduhul pămîntului;

și o ie de-a curmeziș:

De la nouri cătră soare,
Pintre lună și luceferi,
Stele mîndre lucitoare.

și apoi se lasă lin ca vîntul:

În ostrovul florilor,
La crăiasa zinelor,
Mînunea minunilor.

Și cînd vîntul au aburit, iaca și ei la Sfînta Duminiică iar au sosit. Sfînta Duminiică era acasă, și cum a văzut pe Harap Alb poposind la ușa ei, pe loc l-a întîmpinat și i-a zis cu blîndeță:

— Ei, Harap Alb, așa-i că iar te-a ajuns nevoia de mine?

— Așa este, măicuță, răspunse Harap Alb, cufundat în gînduri și galbăn la față, de parcă-i luase pînza de pe obraz. Spînul vrea să-mi răpuie capul cu orice preț. Și de-aș muri mai degrabă, să scăp odată de zbucium: decît așa viață, mai bine moarte de o mie de ori.

— Vai de mine și de mine, Harap Alb — zise Sfînta Duminiică — parcă nu te-aș fi crezut așa slab de înger, dar după cît văd, ești mai fricos decît o femeie! Hai, nu mai sta ca o găină plouată. Rămii la mine în astă-noapte și ț-o-i da eu vreun ajutor. Mare-i Dumnezeu! N-a mai fi el după gîndul spînului. Însă mai rabdă și tu, fătul meu, că mult ai avut de răbdat și puțin mai ai. Pîn-acum ț-a fost mai greu, dar de acum înainte tot așa aré să-ți fie, pînă ce-i ieși din slujba spînului, de la care ai să tragi multe năcazuri, dar ai să scapi din toate cu capul teafăr, pentru că norocul te ajută.

— Poate așa să fie, măicuță — zise Harap Alb — dar prea multe s-au îngrămădit deodată pe capul meu.

— Cîte a dat Dumnezeu, Harap Alb — zise Sfînta Duminiică — așa a trebuit să se întîmple și n-ai cui bănuî: pentru

că nu-i după cum gîndește omul, ci-i după cum vrea Domnul. Cînd vei ajunge și tu odată mare și tare, îi căuta să judeci lucrurile de-a fir-a-păr și vei crede celor asupriți și năcăjiți, pentru că știi acum ce e năcăzul. Dar pînă atunci mai rabdă, Harap Alb, căci cu răbdarea îi frigi pielea...

Harap Alb, nemaiavînd ce zice, mulțamește lui Dumnezeu și de bine și de rău, și Sfintei Duminici pentru buna găzduire și ajutorul făgăduit.

— Ia, acum mai vii de acasă, fătul meu. Zică cine a zice și cum a vre să zică, dar cînd este să dai peste păcat, dacă-i înainte te silești să-l ajungi, iar dacă-i în urmă, stai și-l aștepți. Mă rog, ce mai la deal la vale? Așa e lumea asta, și de ai face ce ai face, rămîne cum este ea, nu poți s-o întorci cu umărul, măcar să te pui în ruptul capului. Vorba ceea: zi-i lume și te mîntuie. Dar ia să lăsăm toate la o parte, și pînă la una la alta, hai să vedem ce-i de făcut cu cerbul, că spinul te-a fi așteptînd cu nerăbdare. Și dă! stăpîn nu-i? Trebuie să-l ascuți. Vorba ceea: leagă calul unde zice stăpînul.

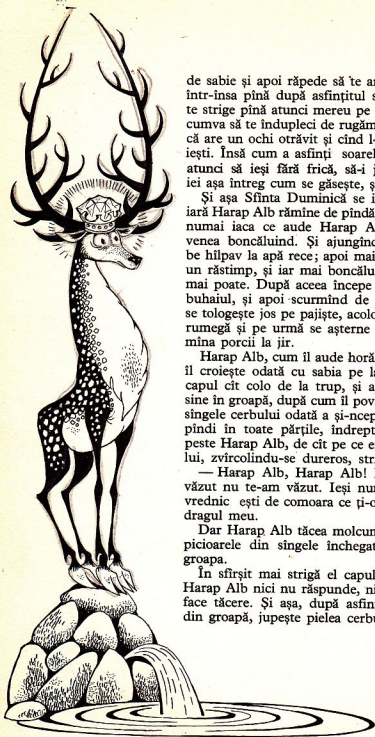
Și odată scoate Sfinta Duminică obrăzarul și sabia lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, de unde le avea și, dîndu-le lui Harap Alb, zice:

— Ține aceste, că au să-ți fie de mare trebuință, unde mergem. Și chiar haidem cu ajutorul Domnului, să isprăvim odată și trebușoara asta.

Și pe la cintatul cucoșilor, se ie Sfinta Duminică împreună cu Harap Alb și se duc în pădurea cerbului. Și cum ajung în pădure, sapă o groapă adîncă de un stat de om, lingă un izvor, unde în fiecare zi, pe la amiază, venea cerbul de bea apă, apoi se culca acolo pe loc și dormea cît un bei, pînă ce asfîntea soarele. Și după aceea, sculîndu-se o lua în porneală și nu mai da pe la izvor iar pînă a doua zi pe la amiază.

— Ei, ei! acum groapa este gata, zise Sfinta Duminică. Tu, Harap Alb, rămii aici într-însa toată ziua și iaca ce ai de făcut: pune-ți obrăzarul cum se pune, iară sabia să n-o slăbești din mîină; și de-amiază cînd a veni cerbul aici la izvor să beie apă, și s-a culca ș-a adormi cu ochii deschiși, cum i-i feliușagul, tu, îndată ce li-i auzi horăind, să ieși încetișor și să potrivești așa ca să-i zbori capul dintr-o singură lovitură

de sabie și apoi răpede să te arunci în groapă și să șezi acolo într-însa pînă după asfințitul soarelui. Capul cerbului are să te strige pînă atunci mereu pe nume, ca să te vadă, dar tu nu cumva să te îndupleci de rugămintea lui și să te ițești la dinsul, că are un ochi otrăvit și cînd l-a pironi spre tine, nu mai trăiești. Însă cum a asfințit soarele, să știi că a murit cerbul. Și atunci să ieși fără frică, să-i jupuești pielea, iară capul să-l ieți așa întreg cum se găsește, și apoi să vii pe la mine.

Și așa Sfînta Duminică se ie și se întoarnă singură acasă, iară Harap Alb rămîne de pîndă în groapă. Și cînd pe la amiază, numai iaca ce aude Harap Alb un muget înădușit: cerbul venea boncăluind. Și ajungînd la izvor, odată și începea a be hilpav la apă rece; apoi mai boncăluiește și iar mai be cite un răstimp, și iar mai boncăluiește și iar mai be, pînă ce nu mai poate. După aceea începe a-și arunca țărna după cap ca buhaiul, și apoi scurmînd de trei ori cu piciorul în pămînt se tologește jos pe pajiște, acolo pe loc; mai rumegă el cît mai rumegă și pe urmă se așterne pe somn, și unde nu începe a mina porcii la jir.

Harap Alb, cum îl aude horăind, iese afară încetîșor, și cînd îl croiește odată cu sabia pe la mijlocul gîtului, îi și zboară capul cît colo de la trup, și apoi Harap Alb se aruncă fără sine în groapă, după cum îl povățuise Sfînta Duminică. Atunci singele cerbului odată a și-nceput a curge gilgîind și a se răs-pîndi în toate părțile, îndreptîndu-se și năboind în groapă peste Harap Alb, de cît pe ce era să-l inece. Iară capul cerbului, zvîrcolindu-se dureros, striga cu jale, zicînd:

— Harap Alb, Harap Alb! De nume ți-am auzit, dar de văzut nu te-am văzut. Ieși numai oleacă, să te văd încaltea, vrednic ești de comoara ce ți-o las, și apoi să mor cu plăcere, dragul meu.

Dar Harap Alb tăcea molcum și de-abia își putea descleșta picioarele din singele încheșat care era mai-mai să umple groapa.

În sîrșit mai strigă el capul cerbului, cît mai strigă, însă Harap Alb nici nu răspunde, nici se arată și de la o vreme se face tăcere. Și așa, după asfințitul soarelui, Harap Alb iese din groapă, jupește pielea cerbului cu băgare de samă, să nu

smintească vro piatră din locul ei, apoi ie capul întreg așa cum se găsea și se duce la Sfinta Duminică.

— Ei, Harap Alb — zise Sfinta Duminică — așa-i că am scos-o la capăt și asta?

— Așa; cu ajutorul lui Dumnezeu și cu al sfinției voastre — răspunse Harap Alb — am izbutit, măicuță, să facem și acum pe cheful spinului, rămânere-aș păgubaș de dinsul

să rămîn și să-l văd cînd mi-oi vedea ceafa; atunci și nici atunci, că tare mi-i negru înaintea ochilor.

— Lasă-l, Harap Alb, în plata lui Dumnezeu, că ș-a da el spinul peste om vrodată; pentru că nu-i nici o faptă fără plată, zise Sfinta Duminică. Mergi de i le du și acestea, că i-or rămîne ele de cap odată.

Atunci Harap Alb, mulțămînd Sfintei Duminici, îi sărută mîna, apoi încalcă pe cal și pornește tot cum a venit, mergînd spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este... Și pe unde trecea, lumea din toate părțile îl înghesuia, pentru că piatra cea mare din capul cerbului strălucea, de se părea că Harap Alb soarele cu el îl ducea.

Mulți crai și împărați ieșeau înaintea lui Harap Alb, și care dincotro îl ruga, unul să-i deie bănărit cît a cere el, altul să-i deie fata și jumătate de împărăție, altul să-i deie fata și împărăția întreagă pentru asemenea odoare; dar Harap Alb ca de foc se ferea și urmîndu-și calea înainte, la stăpînul său le ducea.

Și întru una din sări, cum ședea spinul împreună cu moșu-său și cu verile sale sus într-un foișor, numai iaca ce zăresc în depărtare un sul de raze scînteietoare care venea înspire dinșii; și de ce se apropia, de ce lumina mai tare, de li fura vederile. Și deodată toată suflarea s-a pus în mișcare: lumea

de pe lume fiind în mare nedumerire, alerga să vadă ce minune poate să fie. Și când colo, cine era? Harap Alb, care venea în pasul calului, aducând cu sine pielea și capul cerbului, pe care le-au și dat în mâna spinului.

La vederea acestei minunății, toți au rămas incremențiți, și uitându-se unii la alții, nu știau ce să zică. Pentru că în adevăr era și lucru de mirare!

Dar spinul, cu viclenia sa obișnuită, nu-și pierde cumpătul și luind vorbă, zice împăratului:

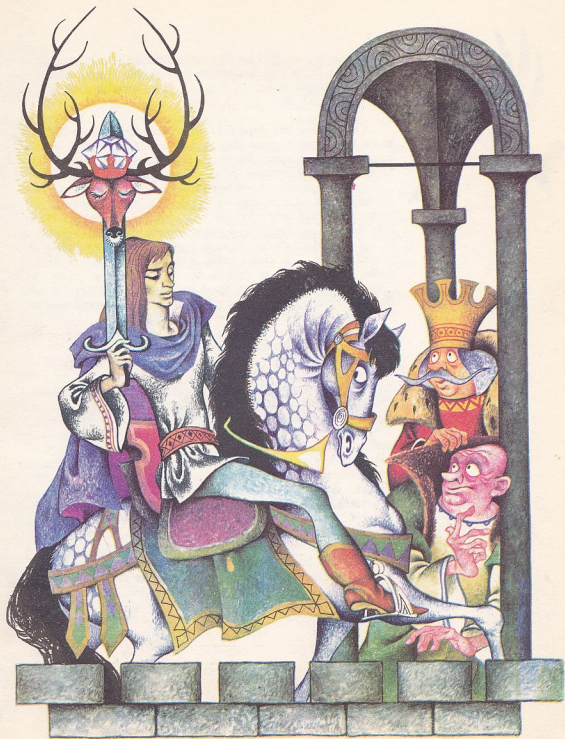
— Ei, moșule, ce mai zici? Adevăritu-s-au vorbele mele?

— Ce să mai zic, nepoate, răspunse împăratul uimit. Ia, să am eu o slugă așa de vrednică și credincioasă ca Harap Alb, aș pune-o la masă cu mine, că mult prețuiește omul acesta.

— Ba să-și puie pofta-n cui, răspunse spinul cu glas răutăcios. Asta n-aș face-o eu, de-ar mai fi el pe cât este; doar nu-i frate cu mama, să-l pun în capul cinstei. Eu știu, moșule, că sluga-i slugă și stăpînu-i stăpîn; s-a mintuit vorba. Na, na, na! d-apoi pentru vrednicia lui mi l-a dat tata, căci altfel de ce l-aș fi mai luat cu mine? Hei, hei! Nu știți dumneavoastră ce poama-a dracului e Harap Alb aista. Pînă l-am dat la brazdă, mi-am stupit sufletul cu dînsul. Numai eu îi vin de hac. Vorba ceea: frica păzește bostănăria. Alt stăpîn în locul meu nu mai face brînză cu Harap Alb cît îi lumea și pămîntul. Ce te potrivești, moșule? Cum văd eu, dumneata prea întri în voia supușilor. De aceea nu-ți dau cerbii pietre scumpe și urșii sălăți. Mie unuia știu că nu-mi suflă nimene în borș; cînd văd că mița face mărăzuri, ț-o strîng de coadă, de mînîncă și mere pădurețe, căci n-are încotro... Dacă ț-a ajuta Dumnezeu să mă rînduiești mai degrabă în locul dumitale, îi vede, moșule dragă, ce prefacere are să icie împărăția; n-or mai șede lucrurile tot așa moarte, cum sînt. Pentru că știți vorba ceea: omul sfințește locul... Fost-ai și dumneata la tinerete, nu zic, dar acum îți cred; dă, bătrînețe nu-s? Cum n-or sta trebile baltă!

În sfîrșit spinului îi mergea gura ca pupăza, de a ametit pe împăratul, încît a uitat și de Harap Alb, și de cerb, și de tot.

Fetele împăratului însă priveau la verișor... cum privește cînele pe miță și li era drag ca sarea-n ochi, pentru că le spu-

nea inima ce om fără de lege este spinul. Dar cum erau să iasă ele cu vorba înaintea tatălui lor? Spinul n-avea de cine... Vorba ceea: găsise un sat fără cini și se primbla fără băț, că altă ce pot să zic?

La vro câteva zile după asta, împăratul făcu un ospăț foarte mare în cinstea nepotu-său, la care ospăț au fost poftiți cei mai străluciți oaspeți: împărați, crai, voievozi, căpitanii oștirilor, mai-marii orașelor și alte fețe cinstite.

În ziua de ospăț, fetele împăratului s-au pus cu rugămintă pe lângă spin să deie voie lui Harap Alb ca să slujească și el la masă. Spinul, neputindu-li strica hatirul, chemă pe Harap Alb de față cu dinsele și-i învoi aceasta, însă cu tocmală ca în tot timpul ospățului să steie numai la spatele stăpinu-său și nici măcar să-și ridice ochii la ceilalți meseni, «că de l-oi vedea obrăznicindu-se cumva, acolo pe loc îi și tai capul».

— Auzit-ai ce am spus, slugă netrebnică? zise spinul, arătînd lui Harap Alb tăiușul paloșului pe care jurase credință și supunere spinului la ieșirea din fîntină.

— Da, stăpîne — răspunse Harap Alb cu umilință — sînt gata la porunca luminării voastre.

Fetele împăratului au mulțămît spinului și pentru atîta.

Amu, tocmai pe cînd era temeul mesei și oaspeții, tot gustînd vinul de bun, începuseră a se chiurchiului cîte oleacă, numai iaca o pasere măiastră se vede bătînd la fereastră și zicînd cu glas muieratic:

— Mîncăți, beți și vă veseliți, dar de fata împăratului Roș nici nu gîndiți!

Atunci deodată tuturor mesenilor pe loc li s-a stricat cheful și au început a vorbi, care ce știa și cum li ducea capul: unii spuneau că împăratul Roș avînd inimă haină nu se mai satură de a vărsa sînge omenesc; alții spuneau că fata lui este o farmazoană cumplită și că din pricina ei se fac atîtea jertfe; alții întăreau spusele celorlalți, zicînd că chiar ea ar fi venit în chip de pasere de-a bătut acum la fereastră, ca să nu lese și aici lumea în pace. Alții ziceau că oricum ar fi, dar paserea aceasta nu-i lucru curat și că trebuie să fie un trimis de un-deva, numai pentru a iscodi casele oamenilor. Alții mai fricoși

își stupeau în sin, menind-o ca să se întoarcă pe capul aceleia care a trimis-o. În sfârșit unii spuneau într-un fel, alții în alt fel, și multe se ziceau pe sama fetei împăratului Roș, dar nu se știa care din toate acele vorbe este cea adevărată.

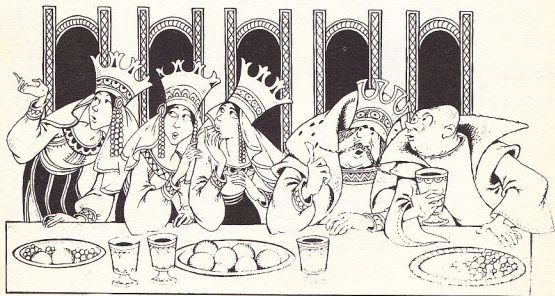
Spinul, după ce-i ascultă pe toți cu luare-aminte, clătină din cap și zise:

— Rău e cînd ai a face tot cu oameni care se tem și de umbra lor. Dumneavoastră, cinstiți oaspeți, se vede că pașteți boboci, de nu vă pricepeți al cui fapt e acesta.

Și atunci spinul răpede își ațintește privirile asupra lui Harap Alb și nu știu cum îl prinde zîmbind.

— Așa... slugă vicleană ce-mi ești? Vra să zică tu ai știință de asta și nu mi-ai spus? Acum degrabă să-mi aduci pe fata împăratului Roș, de unde știi și cum îi ști tu. Hai, pornește! Și nu cumva să faci de alt fel, că te-ai dus de pe fața pămîntului.

Atunci Harap Alb, ieșind plin de mîhnire, se duce în grajd la cal și netezindu-l pe coamă și sărutîndu-l, zice:

— Dragul meu tovarăș, la grea nevoie m-a băgat iar spinul. Amu a scornit alta: cică să-i aduc pe fata împăratului Roș de unde-oi ști. Asta-i curat vorba ceea:

Poftim, pungă, la masă,
Dacă ți-ai adus de-acasă...

Se vede că mi s-a apropiat funia la par. Cine știe ce mi s-a mai întâmpla! Cu spinul tot am dus-o cum am dus-o, cine-cinește, pînă acum. Dar cu omul roș nu știu, zău, la cît mi-asta capul. Și-apoi unde s-a fi găsind acel împărat Roș și fata lui, care cică este o farmazoană cumplită, numai cel de pe comoară a fi știind! Parcă dracul vrăjește, de n-apuc bine a scăpa din una și dau peste alta. Se vede că m-a născut mama într-un ceas rău, sau nu știu cum să mai zic, ca să nu greșesc înaintea lui Dumnezeu. Mă pricep eu tare bine ce ar trebui să fac, ca să se curme odată toate aceste... Dar m-am deprins a tîrî după mine o viață ticăloasă. Vorba ceea: să nu dea Dumnezeu omului, cît poate el suferi.

— Stăpîne — zise atunci calul nechezînd cu înfocare — nu te mai olicăi atîta. După vreme rea, a fi el vreodată și senin. Dacă ar sta cineva să-și facă samă de toate cele, cum chitești dumneata, apoi atunci ar trebui să vezi tot oameni morți pe toate cărările... Nu fi așa de nerăbdător! De unde știi că nu s-or schimba lucrurile în bine și pentru dumneata?! Omul e dator să se lupte cît a putea cu valurile vieții, căci știi că este o vorbă: nu aduce anul ce aduce ceasul. Cînd sînt zile și noroc, treci prin apă și prin foc, și din toate scăpi nevătămat. Vorba cîntecului:

Fă-mă, mamă, cu noroc,
Și macar m-aruncă-n foc.

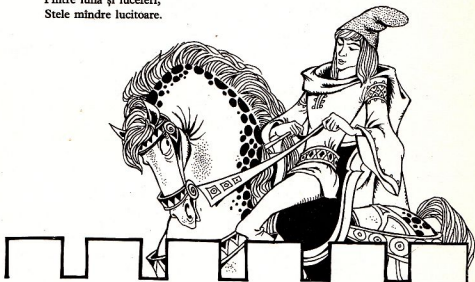
Las' pe mine, stăpîne, că știu eu pe unde te-oi duce la împăratul Roș, pentru că m-au mai purtat odată păcatele pe acolo cu tată-tău în tinerețele lui. Hai, încalecă pe mine și ține-te bine, că acum am să-mi arăt puterile chiar de aici de pe loc, în ciuda spinului, ca să-i punem venin la inimă.

Harap Alb atunci incalecă, și calul, nechezind o dată puternic, zboară cu dînsul:

În înaltul cerului,
Văzduhul pămîntului,

și o ie de-a curmeziș:

De la nouri către soare,
Pintre lună și luceferi,
Stele mîndre lucitoare.

Și apoi de la o vreme începe a se lăsa lin ca vîntul și luind de-a lung pămîntul, merg spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este.

Dar ia să vedem ce se mai petrece la masă după ducerea lui Harap Alb.

«Hei, hei! zise spinul în sine, tremurînd de ciudă. Nu te-am știut eu că-mi ești de aceștia, că de mult îți făceam felul!...

Dar trăind și nemurind, te-oi sluji eu, măi badeo!... Paloșul ista are să-ți știe de știre...»

— Ei, vedeți, moșule și cinstiți meseni, cum hrănești pe dracul, fără să știi cu cine ai de-a face! Dacă nu-s și eu un pușor de om în felul meu, dar tot m-a tras Harap Alb pe șfară! Bine a zis, cine a zis, că unde-i cetatea mai tare, acolo bate dracul război mai puternic.

În sfârșit, împăratul, fetele sale și toți oaspeții rămaseră încremenți. Spînul, bodrogănind din gură, nu știa cum să-și ascundă ura, iar Harap Alb, îngrijit de ce i s-ar mai putea întimpla în urmă, mergea tot înainte prin locuri pustii și cu greu de străbătut.

Și cînd să treacă un pod peste o apă mare, iaca o nuntă de furnici trecea și ea tocmai atunci podul. Ce să facă Harap Alb? Stă el oleacă și se sfătuește cu gîndul: «Să trec peste dinsele, am să omor o mulțime; să dau prin apă, mă tem că m-oi ineca cu cal cu tot. Dar tot mai bine să dau prin apă, cum a da Dumnezeu, decît să curm viața atîtor gizulițe nevinnovate.» Și zicînd Doamne ajută, se aruncă cu calul în apă, o trece înot dincolo la cela mal fără primejdie, și apoi își ie drumul înainte. Și cum mergea el, numai iaca i se înfășoșază o furnică zburătoare, zicînd:

— Harap Alb, fiindcă ești așa de bun de ți-a fost milă de viața noastră, cînd treceam pe pod și nu ne-ai stricat veselia, vreu să-ți fac și eu un bine: na-ți aripa asta, și cînd îi avea vrodată nevoie de mine, să dai foc aripii, și atunci eu împreună cu tot neamul meu avem să-ți venim în ajutor.

Harap Alb, stringînd aripa cu îngrijire, mulțamește furnicii pentru ajutorul făgăduiut și apoi pornește tot înainte.

Și mai merge el cît merge, și numai iaca ce aude o bițiitură înădușită. Se uită el în dreapta, nu vede nimica; se uită în stînga, nici atîta: și cînd se uită în sus, ce să vadă? Un roi de albine se învîrteau în zbor pe deasupra capului său și umblau bezmetice de colo pînă colo, neavînd loc unde să se așeze. Harap Alb văzîndu-le așa, i se face milă de dinsele, și luîndu-și pălăria din cap o pune pe iarbă la pămînt, cu gura-n sus, și apoi el se dă într-o parte. Atunci bucuria albinelor; se lasă jos cu toatele și se adună ciotcă în pălărie. Harap Alb, affin-

du-se cu părere de bine despre asta, aleargă în dreapta și în stînga și nu se lasă pînă ce găsește un buștihan putregăios, îl scobește cu ce poate, și-i face urdiniș. După aceea așază niște țăpuși într-insul, îi freacă pe dinăuntru cu cătușnică, cu

sulcină, cu mătăciune, cu poala Sintă Măriei și cu alte buruiene mirositoare și prielnice albinelor, și apoi, luîndu-l pe umăr, se duce la roi, răstoarnă albinele frumușel din pălărie în buștihan, îl întoarce binișor cu gura în jos, îi pune deasupra niște căptălani, ca să nu răzbată soarele și ploaia înlăuntru, și apoi lăsîndu-l acolo pe cîmp între flori, își caută de drum.

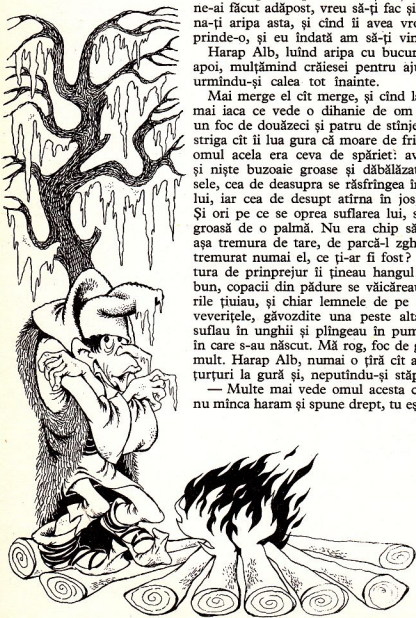
Și cum mergea el mulțămît în sine pentru această facere de bine, numai iaca i se înfățoșază înainte crăiasa albinelor, zicîndu-i:

— Harap Alb, pentru că ești așa de bun și te-ai ostenit de ne-ai făcut adăpost, vreu să-ți fac și eu un bine în viața mea: na-ți aripa asta, și cînd îi avea vrodată nevoie de mine, a-prinde-o, și eu îndată am să-ți vin întru ajutor.

Harap Alb, luînd aripa cu bucurie, o strînge cu îngrijire, apoi, mulțămînd crăiesei pentru ajutorul făgăduit, pornește, urmîndu-și calea tot înainte.

Mai merge el cît merge, și cînd la poalele unui codru, numai iaca ce vede o dihanie de om care se pîrpilea pe lîngă un foc de douăzeci și patru de stînji de lemne, și tot atunci striga cît îi lua gura că moare de frig. Ș-apoi afară de aceasta omul acela era ceva de spăriet: avea niște urechi clăpăuge și niște buzoaie groase și dăbălăzate. Și cînd sufla cu dinsele, cea de deasupra se răsfrîngea în sus peste scăfirlia capului, iar cea de desupt atirna în jos, de-i acoperea pîntecele. Și ori pe ce se oprea suflarea lui, se punea promoroaca mai grosă de o palmă. Nu era chip să te apropii de dînsul, că așa tremura de tare, de parcă-l zghihuia dracul. Și dac-ar fi tremurat numai el, ce ți-ar fi fost? Dar toată suflarea și făptura de prinprejur îi țineau hangul: vîntul gema ca un nebun, copacii din pădure se vîcăreau, pietrele țîpau, vreascurile țîuiau, și chiar lemnele de pe foc pocneau de ger. Iară veriverile, găvozditе una peste alta în scorburi de copaci, suflau în unghii și plîngeau în pumni, blăstămîndu-și ceasul în care s-au născut. Mă rog, foc de ger era, ce să vă spun mai mult. Harap Alb, numai o țîră cît a stat de s-a uitat, a făcut turțuri la gură și, neputîndu-și stăpîni risul, zise cu mirare:

— Multe mai vede omul acesta cît trăiește! Măi tartorule, nu minca haram și spune drept, tu ești Gerilă? Așă-i că taci?...

Tu trebuie să fii, pentru că și focul îngheață lângă tine, de arzuliu ce ești.

— Rizi tu, rizi, Harap Alb — zise atunci Gerilă tremurând — dar unde mergi, fără de mine n-ai să poți face nimic.

— Hai și tu cu mine, dacă vrei — zise Harap Alb — deabia te-i mai încălzi mergând la drum, căci nu e bine cînd stai locului.

Gerilă atunci se ie cu Harap Alb și pornesc împreună. Și mergînd ei o bucată înainte, Harap Alb vede altă drăcărie și mai mare: o namilă de om mînca brazdele de pe urma a 24 de pluguri și tot atunci striga în gura mare că crapă de foame.

— Ei apoi, să nu bufnești de ris? zise Harap Alb. Măi, măi, măi! că multe-ți mai văd ochii. Pesemne c-aista-i Flămînzilă, foametea, sac fără fund, sau cine mai știe ce pricopsală a fi, de nu-l mai poate sătura nici pămîntul.

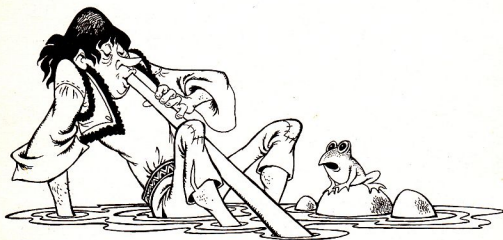
— Rizi tu, rizi, Harap Alb — zice atunci Flămînzilă — dar unde mergeți voi, fără de mine n-aveți să puteți face nici o ispravă.

— Dacă-i așa, hai și tu cu noi — zise Harap Alb — că doară n-am a te duce în spinare.

Flăminzilă atunci se ie după Harap Alb și pornesc tustrei înainte. Și mai mergînd ei o postată, numai iaca Harap Alb vede altă minunăție și mai mare: o arătare de om băuse apa de la 24 de iazuri și o gîrlă, pe care umblau numai 500 de mori, și tot atunci striga în gura mare că se usucă de sete.

— Măi! da al dracului onănie de om e și acesta, zise Harap Alb. Grozav burdăhan și nesățios gitlej, de nu pot să-i po-

tolească setea nici izvoarele pămîntului; mare ghiol de apă trebuie să fie în mațele lui! Se vede că acesta-i prăpădenia apelor, vestitul Setilă, fiul secetei, născut în zodia rățelor și împodobit cu darul suptului.

— Rizi tu, rizi, Harap Alb — zise atunci Setilă, căruia începu a-i țîșni apa pe nări și pe urechi ca pe niște lăptoace de mori — dar unde vă duceți voi, fără de mine degeaba vă duceți.

— Hai și tu cu noi, dacă vrei — zise Harap Alb — de-abia nu te-i mai linciuri atita în cele ape, îi scăpa de blăstămul broaștelor și-i da răgaz morilor să umble, că destul ț-ai făcut

mendrele pînă acum. Ce, Doamne iartă-mă! îi face broaște în pîntece de atîta apă.

Setilă atunci se ie după Harap Alb și pornesc tuspătru înainte. Și mai mergînd ei o bucată, numai iaca ce vede Harap Alb altă minunăție și mai minunată: o schimonositură de om avea în frunte numai un ochi, mare cît o sită, și cînd îl deschidea, nu vedea nimica; da chior peste ce apuca. Iară cînd îl ținea închis, dar fie zi, dar fie noapte, spunea că vede cu dînsul și în măruntaiele pămîntului.

— Iaca — începu el a răcni ca un smintit — toate lucrurile mi se arată găurite ca sitișca și străvezii ca apa cea limpede; deasupra capului meu văd o mulțime nenumărată de văzute și nevăzute; văd iarba cum crește din pămînt; văd cum se răstogolește soarele după deal, luna și stelele cufundate în marea, copacii cu virful în jos, vitele cu picioarele în sus, și oamenii umblind cu capul între umere; văd în sfîrșit ceea ce n-aș mai dori să vadă nimene, pentru a-și osteni vederea: văd niște guri căscate uitîndu-se la mine și nu-mi pot da samă de ce vă mirați așa, mira-v-ați de... frumusețe-vă!

Harap Alb atunci se bate cu mîna peste gură și zice:

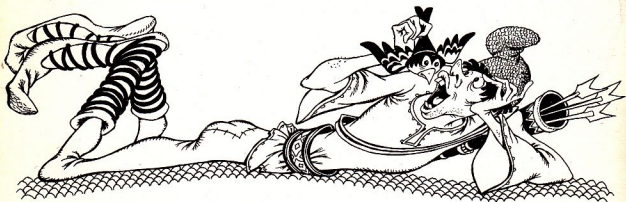
— Doamne ferește de omul nebun, că tare-i de jălit, sărmanul! Pe de o parte-ți vine a rîde și pe de alta îți vine a-l plînge. Dar se vede că așa l-a lăsat Dumnezeu. Poate că acesta-i vestitul Ochilă, frate cu Orbilă, văr primare cu Chiorilă, nepot de soră lui Pindilă, din sat de la Chitulă, peste drum de Nimerilă, ori din tîrg de la Să-l-cați, megieș cu Căutați și de urmă nu-i mai dați. Mă rog, unu-i Ochilă pe fața pămîntului, care vede toate și pe toți, altfel de cum vede lumea cealaltă, numai pe sine nu se vede cît e de frumușel. Parcă-i un boț chilimboț boțit, în frunte cîu un ochi, numai să nu fie de diochi!

— Rizi tu, rizi, Harap Alb — zise atunci Ochilă, uitîndu-se închiorchioșat — dar unde te duci, fără de mine rău are să-ți cadă. Fata împăratului Roș nu se capătă așa de lesne, cum crezi tu. Din gardul Oancei ți-a da-o împăratul, dacă n-oi fi și eu pe acolo.

— Hai și tu cu noi, dacă vrei — zise Harap Alb — că doar n-avem a te duce de mină ca pe un orb.

Ochilă atunci se ie și el după Harap Alb, și pornesc tuscinci înainte. Și mai mergînd ei o bucată, numai iaca ce vede Harap Alb altă bizdiganie și mai și: o pocitanie de om umbla cu arcul după vînat paseri. Ș-apoi chitiți că numai în arc se închia tot meșteșugul și puterea omului acelaia? Ț-ai găsit!

Avea un meșteșug mai drăcos și o putere mai pe sus decît își poate dracul închipui: cînd voia, așa se lăța de tare, de cuprindea pămîntul în brațe. Și altă dată așa se deșira și se lungea de grozav, de ajungea cu mîna la lună, la stele, la soare și cît voia de sus. Și dacă se întîmpla să nu nimerească paserile cu săgeata, ele tot nu scăpau de dînsul: ți le prindea cu mîna din zbor, le răsucea gîtul cu ciudă și apoi le mîncea așa crude, cu pene cu tot. Chiar atunci avea un vrav de paseri dinainte și ospăta dintr-insele cu lăcomie ca un vultan hămisit.

Harap Alb, cuprins de mirare, zice:

— Dar oare pe acesta cum mama dracului l-a fi mai chemînd?

— Zi-i pe nume să ți-l spun, răspunse atunci Ochilă, zîmbind pe sub mustețe.

— Dar te mai duce capul ca să-l botezi? Să-i zici Păsărilă... nu greșești; să-i zici Lățilă... nici atîta; să-i zici Lun-

gilă... asemenea; să-i zici Păsări-Lăți-Lungilă, mi se pare că e mai potrivit cu năravul și apucăturile lui, zise Harap Alb, înduioșat de mila bietelor paseri. Se vede că acesta-i vestitul Păsări-Lăți-Lungilă, fiul săgetătorului și nepotul arcașului, brierul pământului și scara ceriului, ciuma zburătoarelor și spaima oamenilor, că altfel nu te pricepi cum să-i mai zici.

— Rizi tu de mine, rizi, Harap Alb — zise atunci Păsări-Lăți-Lungilă — dar mai bine ar fi să rizi de tine, căci nu știi ce păcat te paște. Chitești că fata împăratului Roș numai așa se capătă? Poate n-ai știință ce vidmă de fată e aceea: cînd vrea, se face pasăre măiastră, îți arată coada, și ie-i urma dacă poți. De n-a fi și unul ca mine pe acolo, degeaba vă mai bateți picioarele ducîndu-vă.

— Hai și tu cu noi, dacă vrei — zise atunci Harap Alb — de-abia mi-i lua pe Gerilă de tîluc și l-i purta cu nasul pe la soare, doar s-a încălzi cituși de cit și n-a mai clăntăni atita din măsele ca un cocostîrc de cei bătrîncioși, că parcă mă strînge în spate cînd îl văd așa.

Păsări-Lăți-Lungilă se ie atunci după Harap Alb și pornesc ei tuseșe înainte. Și pe unde treceau, pîrjol făceau: Gerilă potopea pădurile prin ardere; Flămînzilă minca lut și pămînt amestecat cu humă, și tot striga că moare de foame; Setilă sorbea apa de prin bălți și iazuri, de se zbăteau peștii pe uscat și țipa șerpele în gura broaștei de secetă mare ce era pe acolo; Ochilă vedea toate cele ca dracul, și numai îngheța ce da dintr-insul:

Ce e laie,
Că-i bălaie;
Că e ciută,
Că-i cornută.

Mă rog, nebunii de a lui:

Cite-n lună și în stele,
De-ți venea să fugi de ele,
Sau să rizi ca un nebun.
Credeți-mă ce vă spun!

În sfîrșit, Păsări-Lăți-Lungilă ademenea zburătoarele — și

jumulte-nejumulte, și le păpa pe rudă, pe sămință, de nu se mai stăvea nimene cu paseri pe lângă casă de răul lui.

Numai Harap Alb nu aducea nici o supărare. Însă ca tovarăș, era părtaș la toate, și la pagubă, și la câștig, și prietenos cu fiecare, pentru că avea nevoie de dinșii în călătoria sa la împăratul Roș, care cică era un om piclișit și răutăcios la culme: nu avea milă de om nici cît de un cine. Dar vorba ceea: la unul fără suflet trebuie unul fără de lege. Și gîndesc eu că din cinci nespălați cîți merg cu Harap Alb, i-a veni el vreunul de hac; ș-a mai da împăratul Roș și peste oameni, nu tot peste butuci ca pînă atunci. Dar iar mă întorc și zic: mai știi cum vine vremea?

Lumea asta e pe dos,
Toate merg cu capu-n jos;
Puțini suie, mulți coboară,
Unul macină la moară.

Ș-apoi acel unul are atunci în mină și pînea, și cuțitul și taie de unde vrea și cît îi place, tu te uiți și n-ai ce-i face. Vorba ceea: cine poate oase roade; cine nu, nici carne moale. Așa și Harap Alb și cu ai săi, poate-or izbuti să ieie fata împăratului Roș, poate nu; dar acum deodată ei se tot duc înainte și, mai la urmă, cum le-a fi norocul. Ce-mi pasă mie? Eu sînt dator să spun povestea și vă rog s-ascultați.

Amu Harap Alb și cu ai săi mai merg ei cît merg, și într-o tîrzie vreme ajung la împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este. Și cum ajung, odată întră buluc în ogradă, tussese, Harap Alb înainte și ceilalți în urmă, care de care mai chipos și mai îmbrăcat, de se tîrriau ațele și curgeau oghелеle după dinșii, parcă era oastea lui Papuc Hogeaa Hogegarul.

Ș-atunci Harap Alb se și înfășoșază înaintea împăratului Roș, spunîndu-i de unde, cum, cine și pentru ce anume au venit. Împăratului i-a fost de-a mirarea, văzînd că niște golani au asemenea îndrăzneală, de vin cu nerușinare să-i ceară fata, fie din partea oricui ar fi. Dar nevoind a le strica inima, nu le spune nici da, nici ba, ci le dă răspuns ca să rămîie peste noapte acolo, și pînă mină dimineată ș-a mai gîndi el ce tre-

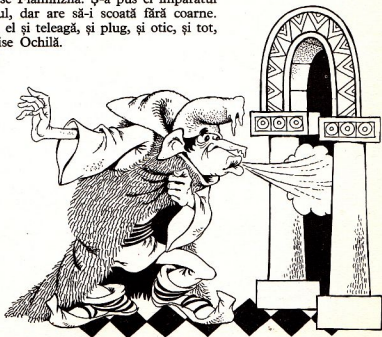
buie să facă... Și pe altă parte împăratul odată cheamă în taină pe un credincios al său, și dă poruncă să-i culce în casa cea de aramă înfocată, ca să doarmă pentru veșnicie, după cum pățiseră și alți pețitori poate mai ceva decât aceștia.

Atunci credinciosul împăratului se duce răpede și dă foc casei celei de aramă pe dedesubt, cu 24 stînjeni de lemne, de se face casa roșă cum e jăriticul. Apoi, cum însărează, vine și poștește pe oaspeți la culcare. Gerilă atunci, năzdrăvan cum era el, cheamă pe tovarășii săi deoparte și le zice încetișor:

— Măi, nu cumva să vă împingă *mititelul* să intrați înaintea mea, unde ne-a duce omul țapului celui roș, că nu mai ajungeți să vedeți ziua de mine. Doar unu-i împăratul Roș, vestit prin melegurile aceste pentru bunătatea lui cea nepomenită și milostivirea lui cea neuzită. Îl știu eu cât e de priitor și de darnic la spatele altora. Numai de nu i-ar muri mulți înainte; să trăiască trei zile cu cea de alaltăieri. D-apoi fetișoara lui... a zis dracul și s-a făcut: bucățică ruptă tată-său în picioare, ba încă și mai și... Vorba ceea: capra sare masa și iada sare casa. Dar las' că ș-au găsit ei omul... De nu le-oi veni eu de hac în astă-noapte, nici mama dracului nu le mai vine.

— Așa gindesc și eu, zise Flăminzilă. Ș-a pus el împăratul Roș boii în cird cu dracul, dar are să-i scoată fără coarne.

— Ba mi se pare c-a da el și telegă, și plug, și otic, și tot, numai să scape de noi, zise Ochilă.

— Ia ascultați, măi, zise Gerilă: vorba lungă sărăcia omului. Mai bine haidem la culcare, că ne așteaptă omul împăratului cu masa întinsă, făcliile aprinse și cu brațele deschise. Hai! ascuțiți-vă dinții și porniți după mine.

Ș-odată pornesc ei, teleap-teleap-teleap, și cum ajung în dreptul ușii, se opresc puțin. Atunci Gerilă suflă de trei ori cu buzișoarele sale cele iscusite, și casa rămâne nici fierbinte, nici rece, cum e mai bine de dormit într-însa. Apoi intră cu toții înlăuntru, se tologește care unde apucă și... tac mă cheamă. Iară credinciosul împăratului, încuind ușa pe dinafară cu răpegiune, le zise cu răutate:

— Las' că v-am găsit eu ac de cojoc. De acum dormiți, dormirea-ți somnul cel de veci, că v-am așternut eu bine. Vă veți face voi scrum pînă mine dimineață.

Apoi îi lasă acolo, și el se duce în treaba lui. Dar Harap Alb și cu ai săi nici nu bindiseau de asta; ei cum au dat de căldurică, pe loc li s-a muiet ciolanele și au început a se întinde și a se hîrjoni în ciuda fetei împăratului Roș. Ba încă Gerilă se întindea de căldură, de-i treceau genunchile de gură. Și hojma morocănea pe ceilalți, zicînd:

— Numai din pricina voastră am răcit casa, căci pentru mine era numai bună, cum era. Dar așa pățești, dacă te iei cu niște bicisnici. Las' că v-a mai plăti el berechetul acesta de altă dată. Știi că are haz și asta! Voi să vă lăfăiți și să huzuriți de căldură, iară eu să crăp de frig. Buuună trebă! Să-mi dau eu liniștea mea pentru hatîrul nu știu cui! Acuș vă tîrnăiesc prin casă, pe rudă, pe sămîntă; încaltea să nu se alegă nimica nici de somnul meu, dar nici de al vostru.

— Ia tacă-ți gura, măi Gerilă! ziseră ceilalți. Acuș se face ziuă și tu nu mai stinchești cu brașoave de a tale. A dracului lighioaie mai ești! Destul acum, că ne-ai făcut capul călindar. Cine a mai dori să facă tovrășie cu tine, aibă-și parte și poarte-ți portul, că pe noi știu că ne-ai amețit. Are cineva cap să se liniștească de răul tău? Ia auzi-l-ăi: parcă-i o moară hodorogită, numai gura lui se aude în toate părțile. Hojma tolocănește pentru nimica toată, curat ca un nebun. Tu, măi, ești bun de trăit numai în pădure cu lupii și cu urșii, dar nu în case împărătești și între niște oameni cumsecade.

— Ia ascultați, măi! Da de cînd ați pus voi stăpînire pe mine? zise Gerilă. Apoi nu mă faceți din cal măgar, că vă veți găsi mantaua cu mine. Eu îs bun cît îs bun, dar și cînd m-a scoate cineva din răbdare, apoi nu-i trebuie nici țigan de laie împotriva mea.

— Zău, nu șuguești, măi Buzilă? Da amarnic mai ești la viață; cînd te minii, faci singe-n baligă, zise Flămînzilă. Tare-mi ești drag!... Te-aș vîri în sîn, dar nu încapi de urechi... Ia, mai bine ogoiește-te oleacă, și mai strînge-ți buzișoarele acasă; nu de altă, dar să nu-ți pară rău pe urmă, că doar nu ești numai tu în casa asta.

— Ei apoi! vorba ceea: fă bine să-ți auzi rău, zise Gerilă. Dacă nu v-am lăsat să intrați aici înaintea mea, așa mi se cade, ba încă și mai rău decît așa. Cine a face de altă dată ca mine, ca mine să pățească.

— Ai dreptate, măi Gerilă, numai nu te cauți, zise Ochilă. Dar cu prujituri de a tale ia acuș se duce noaptea și vai de odihna noastră. Măcar tu să fii acela, ce ai zice cînd ț-ar strica cineva somnul? Ba încă ai dat peste niște oameni a lui Dumnezeu, dar să fi fost cu alții, hei, hei! mîncai păpara pînă acum.

— Dar nu mai tăceți, măi? Că ia acuș trec cu picioarele prin păreți și ies afară cu acoperământul în cap, zise Lăți-Lungilă. Parcă nu faceți a bine, de nu vă mai astîmpără dracul nici la vremea asta. Măi Buzilă, mi se pare că tu ești toată pricina gilcevii dintre noi.

— Ba bine că nu, zise Ochilă. Are el noroc de ce are, dar știu eu ce i-ar trebui.

— Ia să-i faci chica topor, spinarea dobă și pîntecele cobză — zise Setilă — căci altmîntrelea nici nu e de chip s-o scoți la capăt cu buclucașul acesta.

Gerilă, văzînd că toți îi stau împotrivă, se minie atunci și unde nu trîntește o brumă pe păreți de trei palme de groasă, de au început a clăntăni și ceilalți de frig, de sărea cămeșa de pe dinșii.

— Na! Incaltea v-am făcut și eu pe obraz. De acum înainte spuneți ce vă place, că nu mi-a fi ciudă, zise Gerilă, rizînd cu hohote. Ei, apoi cică să nu te strici de ris!... De Harap Alb nu zic, dar voi, mangosiților și farfasiților, de cîte ori îi fi dormit în stroh și pe tîrnomată, să am eu acuma atîția bani în pungă, nu mi-ar mai trebui altă! Oare nu cumva v-ați face și voi niște feciori de ghindă, fîtați în tindă, că sînteți obraze subțiri?!

— Iar cauți sămință de vorbă, măi Buzilă? ziseră ceilalți. Al dracului să fii cu tot neamul tău, în vecii vecilor, amin!

— De asta și eu mă anin și mă închin la cinstita față voastră, ca la un codru verde, cu un poloboc de vin și cu unul de pelin, zise Gerilă. Și hai de acum să dormim, mai acuș să ne trezim, într-un gînd să ne unim, pe Harap Alb să-l slujim și tot prieteni să fim, căci cu vrajbă și urgie raiul n-o să-l dobîndim.

În sfîrșit, ce or fi mai dondănit ei, și cit or mai fi dondănit, că numai iaca se face ziuă!... Și atunci credinciosul împăratului, crezînd că s-a curățit de oaspeți, vine cu gîndul să măture scrumul afară, după rînduială. Și cînd ajunge mai aproape, ce să vadă? Casa cea de aramă, înfocată așa de strașnic de cu sară, era acum toată numai un sloi de gheață, și nu se mai cunoștea pe dinafară nici ușă, nici ușori, nici gratii, nici obloanz la ferești, nici nimica; iar înlăuntru se auzea un tărăboi grozav: toți bocăneau la ușă cit ce puteau și strigau cît le lua gura, zicînd:

— Nu știm ce fel de împărat e acesta, de ne lasă fără scinteie de foc în vatră să degerăm aicea. Așa sărăcie de lemne nu s-a văzut nici la bordeiul cel mai sărăcăcios. Vai de noi și de noi, că ne-ă înghețat limba în gură și măduva în ciolane de frig...

Credinciosul împăratului, auzind aceste, pe de o parte l-a cuprins spaima, iară pe de alta s-a îndrăcit de ciudă. Și dă el să descuie ușa, nu poate; dă s-o desprindă, nici atita. Pe urmă ce să facă? Aleargă și vestește împăratului despre cele întimplate. Atunci vine și împăratul cu o mulțime de oameni, cu cazmale ascuțite și cu cazane pline cu uncrop; și unii tăiau gheața cu cazmalele, alții aruncau cu uncrop pe la țîșnile ușii și în borta cheii, și după multă trudă, cu mare ce hălăduiesc de deschid ușa și scot pe oaspeți afară. Și cînd colo, ce să vezi? Toți erau cu părul, cu barba și cu mustețele pline de promoroacă, de nu-i cunoșteai, oameni sint, draci sint, ori alte arătări. Și așa tremurau de tare, de le dîrdîiau dinții în gură. Iară mai ales pe Gerilă parcă-l zghihuiau toți dracii; pozne făcea cu buzișoarele sale, încît s-a îngrozit și împăratul Roș, cînd l-a văzut făcînd așa de frumușel.

Atunci Harap Alb, ieșind dintre dinșii, se înfătoșază cu-viincios înaintea împăratului, zicînd:

— Preainălțate împărate! Luminarea sa, nepotul preaputernicului Verde împărat m-a fi așteptînd cu nerăbdare... De-acum înainte cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace și să ne ducem în treaba noastră.

— Bine, voinice, zise împăratul, uitîndu-se la dinșii, cam acru oarecum. A veni ea și vremea aceea... Dar acum deodată, ia să ospătați ceva, ca să nu ziceți că ați ieșit din casa mea ca de la o casă pustie.

— Parcă v-a ieșit un sfînt din gură, luminate împărate — zise atunci Flăminzîlă — că ne ghiorăiesc mațele de foame.

— Poate ni-ți da și ceva udeală, măriia ta — zise Setilă — că ni sfirîie gîtlejul de sete.

— Ia lăsați, măi — zise Ochilă, clipocînd mereu din gene — că luminarea sa știe ce ne trebuie.

— Așa cred și eu — zise Păsărilă — doar de-a putere-a-hi — am căzut la casa împărătească, și nu vă temeți, că are înălțimea

sa atita purtare de grijă, ca să nu fim chinuiți cu frig, cu foame și cu sete.

— Mai rămîne indoială despre asta?! zise Gerilă, tremurînd cumplit. Dar n-aveți știință că înălțimea sa este tata flămînzilor și al insectaților? Și tocmai de asta mă bucur și eu că de-abia m-oi mai încălzi oleacă bind singele domnului.

— Ei, tacă-vă gura de acum, zise Flămînzilă. Destul e o măciucă la un car de oale. Nu tot cetărați pe măria sa, că om e dumnealui... Pentru niște sărăcuți ca noi e greu de făcut trebi de acestea, dar la o împărăție, ca cum te-ar pișca un purice, nu se mai bagă în samă.

— Din partea mea, mîncarea-i numai o zăbavă; băutura mai este ce este, zise Setilă; și aș ruga pe lumina sa, că dacă are de gînd a ne ospăta, după cum s-a hotărît, apoi să ne îndesască mai mult cu udeală, pentru că acolo stă toată puterea și îndrăzneala. Vorba ceea: dă-i cu cîntea, să piară rușinea. Dar mi se pare că ne-am prea întins cu vorba și lumina sa nu știe să ne mai între în voie.

— Acum de ne-ar da odată, ce ne-ar da — zise Flămînzilă — căci mă roade la inimă, de foame ce mi-e.

— Ia mai îngăduiți oleacă, măi — zise Ochilă — că doar nu v-au mas șoarecii în pîntece. Acuș s-or aduce și bucatele, și vinul, și numai de-ați avea pîntece unde să le puneți.

— Îndată vi s-a aduce și de mîncare, și băutură — zise împăratul — numai de-ați putea dovedi cît vă voi da eu, că de nu-ți fi mîncători și băutori buni, v-ați găsit beleaua cu mine... nu vă pară lucru de șagă.

— De ne-ar da Dumnezeu tot atita supărare, lumina sa voastră, zise atunci Flămînzilă, ținîndu-se cu minile de pîntece:

— Și înălțimei voastre gînd bun și mină slobodă, ca să ne dați cît se poate mai multă mîncare și băutură, zise Setilă, căruia îi lăsa gura apă; că din mîncare și băutură las' dacă ne-a întrece cineva; numai la treabă nu ne prea punem cu toți nebunii.

Împăratul tăcea la toate aceste, îi asculta cu dezugust și numai înghițea noduri. Dar în gîndul său:

«Bine, bine! cercați voi marea cu degetul, dar ia să vedem cum i-ți da de fund? Vă vor ieși ele toate aceste pe nas.»

După aceea îi lasă și se duce în casă.

În sfinșit, nu trece mult la mijloc, și numai iaca îi se aduc 12 harabale cu pine, 12 ialovițe fripte și 12 buți pline cu vin din cel hrănit, de care cum bei câte oleacă, pe loc îți se taie picioarele, îți steclesc ochii în cap, îți se înleie limba în gură și începi a bolborosi turcește, fără să știi bechi măcar. Flămînzilă și Setilă ziseră atunci celorlalți:

— Măi, mîncați voi întii și beți cît veți putea, dar nu cumva să vă puneți mîntea cu toată mîncarea și băutura, c-apoi al vostru e dracul!

Atunci Harap Alb, Gerilă, Ochilă și Păsări-Lăți-Lungilă se pun ei de ospătează și beu cît le trebuie. Dar ce are a face? Parcă nici nu se cunoștea de unde au mîncat și au băut, că doar mîncare și băutura era acolo, nu șagă: dă! ca la o împărție...

— Hai, ia dați-vă deoparte, măi păcătoșilor, că numai ați crîmpoșit mîncarea, ziseră atunci Flămînzilă și Setilă, care așteptau cu neastîmpăr, fiind ruși în coș de foame și de sete.

Și atunci, unde nu începe Flămînzilă a cărăbani deodată în gură cite o haraba de pine și cite o ialoviță întreagă, și răpede mi îți le-a înfulicat și le-a forfăcat, de parcă n-au mai fost. Iară Setilă dînd fundurile afară la cite o bute, horp! ț-o sugea dintr-o singură sorbitură; și răpede-răpede, mi îți le-a supt pe toate de-a rîndul, de n-a mai rămas nici măcar picătură de vin pe doage.

După aceea, Flămînzilă a început a striga în gura mare că moare de foame, și a zvîrli cu ciolane în oamenii împărătești care erau acolo de față.

Iară Setilă striga și el cît ce putea, că crapă de sete și zvîrlea cu doage și cu funduri de poloboc în toate părțile ca un nebun.

Împăratul atunci, auzînd vuiet tocmai din casă, iese afară și cînd vede aceste, își pune mîinile în cap de năcaz.

«Măi, măi, măi! Aceștia-s curat sărăcie trimeasă de la Dumnezeu pe capul meu, zise împăratul în sine, plin de amărăciune. Mi se pare că ia acum mi-am dat și eu peste oameni.»

Harap Alb iese atunci din mijlocul celorlalți, și iar se înfățoșază înaintea împăratului, zicînd:

— Să trăiți, luminate împărate! De acum cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace și să ne ducem în treaba noastră, căci nepotul împăratului Verde ne-a fi așteptind cu nerăbdare...

— A veni ea și vremea aceea, voinice, zise împăratul cam cu jumătate de gură. Dar ia mai aveți puțină răbdare, căci fata nu-i de cele de pe drumuri, s-o luați numai așa cum s-ar întâmpla. Ia să mai vedem, cam cum ar veni trebușoara asta? Nu-i vorbă, de mâncat ați mâncat, și de băut ați băut fiecare cit șaptesprezece; însă de acum înainte mai aveți și ceva treabă de făcut: iaca vă dau o mierță de sămînță de mac, amestecată cu una de năsip mărunțel, și pină mine dimineată să-mi alegeți macul de o parte, fir-de-fir, și năsipul de altă parte. Nu cumva să găsec vreun fir de mac pîntre năsip sau vreunul de năsip pîntre mac, că atuncea am stricat pacea. Și dacă-ți putea scoate la capăt trebușoara asta, atunci oi mai vedea eu... Iară de nu — veți plăti cu capul obrăznicia ce ați întrebuițat față cu mine, ca să prindă și alții la minte, văzînd de patima voastră.

Și apoi, ducîndu-se împăratul în treaba lui, i-a lăsat să-și bată capul cum vor ști.

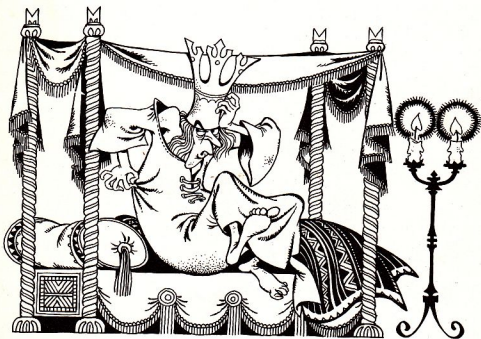
Atunci Harap Alb și cu ai săi au început a strînge din umere, nepricepîndu-se ce-i de făcut.

— Ei apoi, șagă vă pare? Cu chițibușuri de aceste să ne zăbăvim noi?! Piclișit om e împăratul Roș, se vede el, zise atunci Ochilă. Eu, nu-i vorbă, măcar că e așa de întuneric, deosebesc tare bine firele de mac din cele de năsip; dar numai iuțeală și gură de furnică ar trebui să ai, ca să poți apuca, alege și culege niște flecuștețe ca aceste în așa scurtă vreme. Bine a zis cine a zis, că să te ferești de omul roș, căci e liștai dracul în picioare, acum văd eu.

Harap Alb își aduce atunci aminte de aripa cea de furnică, o scoate de unde-o avea strînsă, apoi scapără și-i dă foc cu o bucățică de iască aprinsă. Și atunci, minune mare! numai iaca au și început a curge furnicile cu droaia, cită pulbere și spuză, cită frunză și iarbă: unele pe sub pămînt, altele pe deasupra pămîntului și altele în zbor, de nu se mai curmau viînd. Și într-un buc au și ales năsipul de-o parte și macul

de altă parte. Să fi dat mii de mii de lei, nu găseai fir de mac
pintre năsip sau fir de năsip pintre mac. Și apoi, în zori de
ziuă, cînd e somnul mai dulce, de doarme și pămîntul sub
om, o mulțime de furnici de cele mărunțele au străbătut înlăun-
trul palatului și au început a pișca din somn pe împăratul,

de-l frigeau nu altăceva. Și văzîndu-se el cuprins de așa ustu-
rime, s-a sculat cu nepus în masă, căci nu mai era de chip să
doarmă cum dormea alte dăți, pînă pe la amiază, nesupărat
de nimene. Și cum s-a sculat, a și început a căuta cu de-amă-
runtul prin așternut, să vadă ce poate să fie? Dar a găsit nimica

toată, căci furnicile parcă intraseră în pământ: s-au mistuit, de nu se știe ce s-au mai făcut.

— A dracului treabă! Uite ce blindă mi-a ieșit pe trup. Să fi fost nimica... parcă nu-mi vine a crede. Însă mai știu eu?... Ori părerea mă înșală, ori s-a stricat vremea, zise împăratul; din două, una trebuie să fie numaidecît. Dar pînă una-alta, ia să mă duc să văd ales-au năsipul din mac acci nespălați, care-mi rod urechile să le dau fata?

Și cînd se duce împăratul și vede cum se împlinise de bine poronca lui, se umple de bucurie... Și nemaiavînd ce pricină să le caute, rămîne pe gînduri.

Atunci Harap Alb iar iese din mijlocul celorlalți și se înfă-țoșază înaintea împăratului, zicînd:

— Preainălțate împărate, de acum cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsați în pace și să ne ducem de unde am venit.

— A veni ea și vremea aceea, voinice — zise împăratul, îngîndî vorba printre dinți — dar pînă atunci mai este încă treabă. Iacă ce aveți de făcut: fata mea are să se culce deseară, unde se culcă totdeauna, iară voi să mi-o străjuiți toată noaptea. Și dacă mine dimineață s-a afla tot acolo, atunci poate să ți-o dau; iară de nu, ce-i păți, cu mine nu-i împărți... Înțeles-ați?

— Să trăiți, luminate împărate — răspuse Harap Alb — numai de n-ar fi mai multă întîrziere, căci stăpînul mă așteaptă, și grozavă urgie poate să cadă pe capul meu din astă pricină.

— Stăpînu-tău, ca stăpînu-tău; ce ți-a face el, asta-i deosebit de bașca, zise împăratul, uitîndu-se chiorîș la dînșii. Ieie-vă măcaș și pielea de pe cap, ce am eu de acolo? Însă pe mine căutați să nu mă smintiți: fata și ochii din cap, căci atita vi-i leacul; v-ați dus pe copcă, cu toată șmichiria voastră.

După aceasta împăratul îi lasă incurcați și se duce la ale sale.

— Aici încă trebuie să fie un drac la mijloc, zise Gerilă, clătînînd din cap.

— Ba încă de cei bătrîni, săgeata de noapte și dracul cel de amiazăzi, răspuse Ochilă. Dar nu ș-a juca el mendrele îndelung, așa cred eu.

În sfîrșit, durai-vurai, sara vine, fata se culcă, și Harap

Alb se pune de strajă chiar la ușa ei, iară ceilalți se înșiră tot câte unul-unul pină la poartă, după poroncă.

Și cînd pe aproape de miezul nopții, fata împăratului se preface într-o păsărică și zboară nevăzută prin cinci străji. Dar cînd ajunge pe la străjerul Ochilă, el sireicanul mi țî-o vede și dă de știre lui Păsărilă zicînd:

— Mă, fetișoara împăratului ne-a tras butucul. A dracului zgîtie de fată: s-a prefăcut în păsărică, a zburat ca săgeata pe lingă ceilalți, și ei habar n-au despre asta. Ei, apoi? Lasă-te în sama lor, dacă vrei să rămii făr' de cap. De acum numai noi o putem găsi și aduce la urma ei. Taci molcom și haidem după dînsa. Eu țî-oi arăta-o pe unde se ascunde, iară tu să mi-o prinzi, cum țî-i meșteșugul, și să-i strîmbi gîtul oleacă, să se învețe ea de altă dată a mai purta lumea pe degete.

Și atunci odată și pornesc ei după dînsa, și nu merg tocmai mult, și Ochilă zice:

— Măi Păsărilă, iacătă-o, ia! colo, în dosul pămîntului, tupilată sub umbra-iepurelui; pune mina pe dînsa și n-o lăsa!

Păsărilă atunci se lățește, cît ce poate, începe a bojbai prin toate buruienele, și cînd să pună mina pe dînsa, zbrî!... pe virful unui munte și se ascunde după o stîncă.

— Iacătă-o-i, măi, colo, în virful muntelui, după stîncă ceea, zise Ochilă.

Păsărilă atunci se înalță puțin și începe a cotrobăi pe după stînci; și cînd să pună mina pe dînsa, zbrî!... și de acolo și se duce de se ascunde tocmai după lună.

— Măi Păsărilă, iacătă-o-i, ia! colo după lună, zise Ochilă. Căci nu pot eu s-o ajung, să-i dau o scărmanătură bună.

Atunci Păsărilă se deșiră odată și se înalță pină la lună. Apoi, cuprinzînd luna în brațe, gâbuieste păsărica, mi țî-o înșfacă de coadă, și cît pe ce să-i sucească gîtul. Ea atunci se preface în fată și strigă înspăimîntată:

— Dăruiește-mi viața, Păsărilă, că te-oi dărui și eu cu milă și cu daruri împărețești, așa să trăiești!

— Ba că chiar erai să ne dăruiești cu milă și cu daruri împărețești, dacă nu te vedeam cînd ai pașlit-o, farmazoană ce

ești! zise Ochilă. Știu că am tras o durdură bună, căutindu-te. Ia, mai bine hai la culcuș, că se face ziuă acuș. Ș-apoi ce a mai fi, a mai fi.

Și odată mi ț-o înșfacă ei, unul de o mină și altul de ceea-laltă, și hai, hai!... hai, hai! în zori de ziuă ajung la palat, și

trecînd cu dînsa pîntre străji, o silesc să între în odaia ei, tot cum a ieșit.

— Ei, Harap Alb — zise atunci Ochilă — dacă nu eram eu și cu Păsărilă, ce făceați voi acum? Iaca așa, tot omul are un dar și un amar, și unde prisosește darul, nu se mai bagă în samă amarul.

Amar era să fie de voi,
De nu eram noi amîndoi;
Și cu străjuirea voastră,
Era vai de pielea noastră!

Harap Alb și ceilalți, nemaiavind ce zice, pleacă capul rușinați, mulțumind lui Păsărilă și vestitului Ochilă, căci li-au fost ca niște frați.

Și atunci numai iaca și împăratul vine ca un leu-paraleu, să-și ieié fata pe samă, și cînd o găsește sub strajă, după cum nu se aștepta el, numa-i scinteiau ochii în cap de ciudă, dar nu avu ce face.

Atunci Harap Alb iar se înfătoșează înaintea împăratului, zicînd:

— Luminate împărate, de acum cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace și să ne ducem în treaba noastră.

— Bine, voinice — zise împăratul posomorit — a veni ea și vremea aceea. Însă eu mai am o fată luată de suflet, tot de o vîrstă cu fata mea și nu e deosebire între dîsele nici la frumuseță, nici la stat, nici la purtat. Hai, și dacă-i cunoaște-o care-i a mea adevărată ie-ț-o și duceți-vă de pe capul meu, că mi-ați scos peri albi de cînd ați venit. Iaca mă duc să le pregătesc, zise împăratul. Tu vină după mine, și dacă-i gici-o, fericite de tine a fi! Iară de nu, luați-vă catrafuscle și începeți a vă cărăbăni de la casa mea, căci nu vă mai pot suferi.

Și ducîndu-se împăratul, pune de piaptănă și îmbracă la fel pe amîndouă fetele și apoi dă poroncă să vic Harap Alb și să gicească care-i fata împăratului.

Harap Alb, văzindu-se pus în incurcălă, nu mai știa ce să facă și încotro s-o deie, ca să nu greșească tocmai acum la dică. Și mai stînd el pe ginduri oleacă, cum e omul tulburat, își aduce aminte de aripa cea de albină, și scoțînd-o de unde o avea strînsă, scapără și-i dă foc cu o bucățică de iască aprinsă. Și atunci, numai iaca se pomenește cu crăiasa albinelor.

— Ce nevoie te-a ajuns de mine, Harap Alb? zise ea zburînd pe umărul său. Spune-mi, căci sînt gata să te slujesc.

Atunci Harap Alb începe a-i spune toate cu de-amăruntul și o roagă de toți dumnezeii ca să-i deie ajutor.

— N-ai grijă, Harap Alb, zise crăiasa albinelor. Las' că te fac eu s-o cunoști și dintr-o mie. Hai, intră în casă cu îndrăzneală, că am să fiu și eu pe acolo. Și cum îi intra, stăi puțin și te uită la fete; și care-i vedea-o că se apără cu năframa, să știi că aceea este fata împăratului.

Atunci Harap Alb intră, cu albina pe umăr, în odaia unde era împăratul și cu fetele, apoi stă puțin deoparte și începe

a se uita cînd la una, cînd la alta. Și cum sta el drept ca lumina și le privea cu băgare de samă, crăiasa albinilor zboară pe obrazul fetei împăratului. Atunci ea, tresărind, odată începe a țipa și a se apăra cu năframa ca de un dușman. Lui Harap Alb atîta i-a trebuit: îndată face cițiva pași spre dînsa, o apucă frumușel de mînă și zice împăratului:

— Luminarea voastră, de acum cred că nu mi-ți mai face nici o împiedicare, pentru că am adus întru îndeplinire tot ceea ce ne-ați porocnit.

— Din partea mea, poți s-o iei de acum, Harap Alb, zise împăratul, ovilit și sarbăd la față de supărare și rușine. Dacă n-a fost ea vrednică să vă răpuie capul, fii măcar tu vrednic s-o stăpînești, căci acum ț-o dau cu toată inima.

Harap Alb mulțamește atunci împăratului și apoi zice fetei:

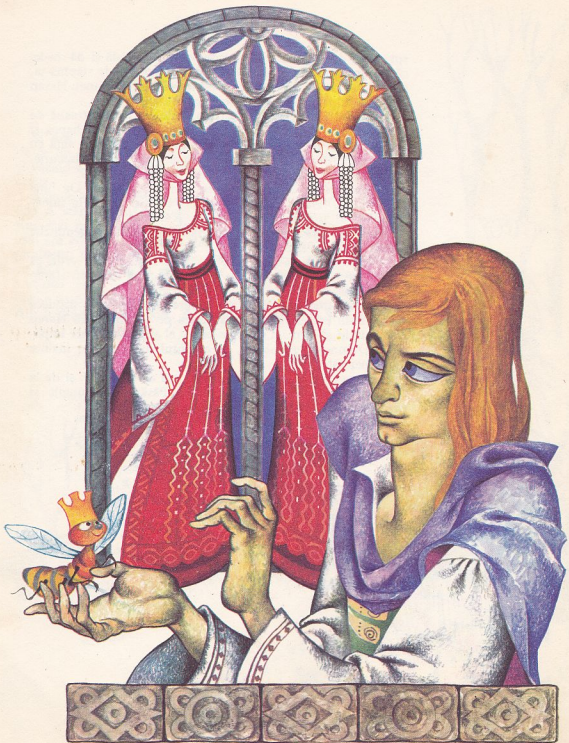
— De acum putem să mergem, căci stăpinu-meu, luminarea sa, nepotul împăratului Verde, a fi îmbătrînit așteptîndu-mă.

— Ia mai îngăduiește puțin, nerăbdătorule, zise fata împăratului, luînd o turturică în brațe, spunîndu-i nu știi ce la ureche și sărutînd-o cu drag. Nu te grăbi așa, Harap Alb, că te-i pripi. Stăi, că mai ai și cu mine oleacă de vorbă. Înainte de pornire, trebuie să meargă calul tău și cu turturica mea să-mi aducă trei smicele de măr dulce, și apă vie și apă moartă, de unde se bat munții în capete. Și de-a veni turturica mea înainte cu smicelele și apa, ie-ți nădejdea despre mine, căci nu merg, ferească Dumnezeu! Iară de-a avea noroc, ș-a veni calul tău mai întîi, și mi-a aduce cele porocnite, să știi că merg cu tine oriunde mi-i duce, s-a mîntuit socoteala.

Și atunci odată pornesc și turturica, și calul, fugînd pe întrecute, cînd pe sus, cînd pe jos, după cum cerea trebuința.

Dar turturica, fiind mai ușoară, ajunge mai înainte. Și pîndind tocmai cînd era soarele în cruce, de se odihneau munții numai pentru o clipită, se răpede ca prin foc și ie trei smicele de măr dulce și apă vie și apă moartă, și apoi ca fulgerul se întoarce înapoi. Și cînd pe la poarta munților, calul îi iese înainte, o poprește în cale și o ie cu măgulele, zicîndu-i:

— Turturică-rică, dragă păsărică, adă la mine cele trei smicele de măr dulce, apa cea vie și cea moartă, și tu du-te înapoi de-ți ie altele, și mi-i ajunge pe drum, căci ești mai

sprintenă decît mine. Hai, nu mai sta la indoială și dă-mi-le, căci atunci are să fie bine și de stăpînu-meu și de stăpîna-ta, și de mine și de tine, iară de nu mi le-i da, stăpînul meu Harap Alb este în primejdie, și de noi încă n-ar să fie bine...

Turturica parcă n-ar fi voit, dar calul nu mai întrebă de ce-i e cojocul: se răpede și-i ie apa și smicelele cu hapca și apoi fuge cu dinsele la fata împăratului și i le dă, de față cu Harap Alb. Atunci lui Harap Alb i s-a umplut inima de bucurie.

Vine ea și turturica mai pe urmă, dar ce ți-i bună?

— Alei, țolină ce-mi ești! zise fata împăratului. Da bine m-ai vindut. Dacă e așa, hai pornește chiar acum la împăratul Verde și vestește-i că venim și noi în urmă.

Atunci turturica pornește, iară fata împăratului ingenunche dinaintea tătine-său și zice:

— Binecuvîntează-mă, tată, și rămii sănătos! Se vede că așa mi-a fost sortit și n-am ce face; trebuie să merg cu Harap Alb și pace bună!

După aceasta, își ie cele trebuitoare la drum, apoi încalecă și ea pe un cal năzdrăvan și stă gata de pornire. Iară Harap Alb, luîndu-și oamenii săi, încalecă și el și pornesc spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este.

Mers-au ei și zi, și noapte, nu se știe cît au mers; și de la un loc Gerilă, Flăminzilă și Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă și năzdrăvanul Ochilă

Se opresc cu toți în cale,

Se opresc și zic cu jale:

— Harap Alb, mergi sănătos!

De-am fost răi, tu ni-i ierta,

Căci și răul citeodată prinde bine la ceval!

Harap Alb le mulțămeste,

Ș-apoi pleacă liniștit,

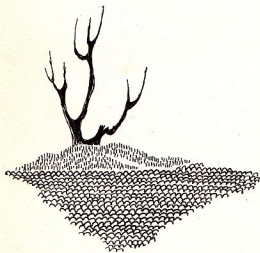
Fata vesel îi zimbește,

Luna-n ceriu au asfințit.

Dar in pieptul lor răsare...
— Ce răsare — Ia, un dor,
Soare mindru, luminos și in sine arzător,
Ce se naște din scinteia unui ochi
fărmăcător!

Și mai merg ei, cît mai merg, și de ce mergeau înainte,
de ce lui Harap Alb i se tulburau mințile, uitîndu-se la fată
și văzînd-o cît era de tînără, de frumoasă și plină de vină-n-
coace.

Sălățile din grădina ursului, pielea și capul cerbului le-a
dus la stăpînu-său cu toată inima, dar pe fata împăratului
Roș mai nu-i venea s-o ducă, fiind nebun de dragostea ei,
căci era boboc de trandafir din luna lui mai, scaldat in roua
dimineții, dezmiertat de cele întii raze ale soarelui, legănat
de adierea vîntului și neatîns de ochii fluturilor. Sau cum
s-ar mai zice la noi în țărănește, era frumoasă de mama focu-
lui: la soare te puteai uita, iar la dînsa ba. Și de aceea Harap
Alb o prăpădea din ochi, de dragă ce-i era. Nu-i vorbă, și

ea fura cu ochii, din cînd în cînd, pe Harap Alb, și în inima ei parcă se petrecea nu știu ce... poate vreun dor ascuns, care nu-i venea a-l spune. Vorba cîntecului:

Fugi de-acole, vină-ncoace!
Șezi binișor, nu-mi da pace!

sau mai știu eu cum să zic, ca să nu greșesc? Dar știu atita, că ei mergeau fără a simți că merg, părindu-li-se cale scurtă și vremea și mai scurtă, ziua ceas și ceasul clipă; dă, cum e omul cînd merge la drum cu dragostea alături.

Nu știa sărmanul Harap Alb ce-l așteaptă acasă, căci nu s-ar fi gîndit la de-alde acestea.

Însă vorba cîntecului:

De-ar ști omul ce-ar păți,
Dinainte s-ar păzi!

Dar iaca ce m-am apucat de spus. Mai bine vă spuneam că turturica ajunsese la împăratul Verde și-l înștiințase că vine și Harap Alb cu fata împăratului Roș.

Atunci împăratul Verde a și început a face pregătire, ca pentru o fată de împărat, dînd poroncă să li iasă întru întîmpinare. Iară spinul icnea în sine și se gindea numai la răzbunare.

În sfîrșit, mai merge Harap Alb cu fata împăratului cît mai merge, și de la o vreme ajung și ei la împărăție.

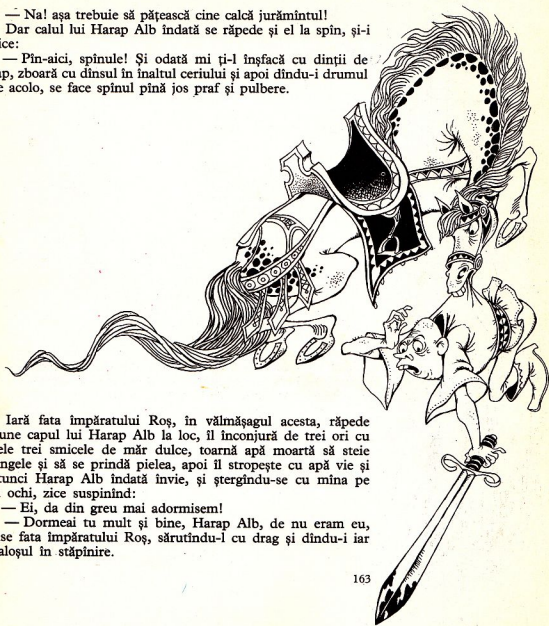
Și cînd colo, numai iaca ce le iese înainte împăratul Verde, fetele sale, spinul și toată curtea împărătească, ca să-i primească. Și văzînd spinul cît e de frumoasă fata împăratului Roș, odată se răpede să o ieie în brațe de pe cal; dar fata îi pune atunci mina în piept, îl brîncește cît colo și zice:

— Lipsește dinaintea mea, spinule! Doar n-am venit pentru tine, ș-am venit pentru Harap Alb, căci el este adevăratul nepot al împăratului Verde.

Atunci împăratul Verde și fetele sale au rămas încremeniți de ceea ce au auzit. Iară spinul, văzînd că i s-a dat vicleșugul pe față, se răpede ca un cîine turbat la Harap Alb, și-i zboară capul dintr-o singură lovitură de paloș, zicînd:

— Na! așa trebuie să pățească cine calcă jurământul!
Dar calul lui Harap Alb îndată se răpede și el la spin, și-i zice:

— Pîn-aici, spinule! Și odată mi ți-l înșfacă cu dinții de cap, zboară cu dinsul în înaltul cerului și apoi dîndu-i drumul de acolo, se face spinul pînă jos praf și pulbere.

Iară fata împăratului Roș, în vâlmășagul acesta, răpede pune capul lui Harap Alb la loc, îl înconjură de trei ori cu cele trei smicele de măr dulce, toarnă apă moartă să steie singele și să se prindă pielea, apoi îl stropește cu apă vie și atunci Harap Alb îndată învie, și ștergîndu-se cu mina pe la ochi, zice suspinînd:

— Ei, da din greu mai adormisem!

— Dormeau tu mult și bine, Harap Alb, de nu eram eu, zise fata împăratului Roș, sărutîndu-l cu drag și dîndu-i iar paloșul în stăpinire.

Și apoi ingenunchind amindoi dinaintea împăratului Verde,
își jură credință unul altuia, primind binecuvântare de la
dinsul și împărăția totodată...

După aceasta se începe nunta, ș-apoi dă, Doamne, bine!

Lumea de pe lume s-a strîns de privea,
Soarele și luna din ceriu le ridea.

Ș-apoi fost-au fost poftiți la nuntă:

Crăiasa furnicilor,
Crăiasa albinelor
Și crăiasa zinelor,
Minunea minunilor
Din ostrovul florilor!

Și mai fost-au poftiți încă:

Crai, crăiese și-mpărați,
Oameni în samă băgați,
Ș-un păcat de povestariu,
Fără bani în buzunariu.
Veselic mare între toți era,
Chiar și sărăcimea ospăta și bea!

Și a ținut veselia ani întregi, și acum mai ține încă. Cine
se duce acolo bea și mănîncă. Iar pe la noi, cine are bani bea
și mănîncă, iară cine nu, se uită și rabdă.

FATA BABEI ȘI FATA MOȘNEAGULUI

Era odată un moșneag și-o babă, și moșneagul avea o fată și baba iar o fată. Fata babei era slută, leneșă, țițnoasă și rea la inimă; dar, pentru că era «fata mamei», se alinta cum s-alintă cioara-n laț, lăsînd tot greul pe fata moșneagului. Fata moșneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare și bună la inimă. Dumnezeu o împodobise cu toate darurile cele bune și frumoase. Dar această fată bună era horopsită și de sora cea de scoarță și de mama cea vitregă. Noroc de la Dumnezeu că era o fată robace și răbdătoare, căci altfel ar fi fost vai și-amar de pielea ei.

Fata moșneagului la deal, fata moșneagului la vale; ea după găteje prin pădure, ea cu tăbuietul în spate la moară, ea în sfîrșit în toate părțile după treabă. Cit era ziulica de maré, nu-și mai strîngea picioarele; dintr-o parte venea și-n alta se ducea. Și-apoi baba și cu odorul de fiică-sa tot cîrtoare și nemulțămitoare erau. Pentru babă, fata moșneagului era piatră de moară în casă; iar fata ei, busuioc de pus la icoane.

Cînd se duceau amîndouă fetele în sat la șezătoare sara, fata moșneagului nu se incurca, ci torcea cite un ciur plin de fuse, iar fata babei îndruga și ea cu mare ce cite-un fus; și-apoi cînd veneau amîndouă fetele acasă noaptea tîrziu, fata babei sărea iute peste pîrleaz și zicea fetei moșneagului să-i deie ciurul cu fusele, ca să-i ție pînă va sări și ea. Atunci fata babei vicleană cum era, lua ciurul și fuga în casă la babă și la moșneag, spunînd că ea a tors acele fuse. În zadar fata moșneagului spunea în urmă că acela este lucrul minilor sale, căci îndată o apucau de obraz baba și cu fiică-sa și trebuia numaidecît să rămîie pe-a lor. Cînd venea duminica și sărbătorile, fata babei era împopoțată și netezită pe cap, de parc-o linseseră vițeei. Nu era joc, nu era clacă în sat, la care să nu se ducă fata babei, iar fata moșneagului era oprită cu asprime de la toate aceste. Și-apoi cînd venea moșneagul de pe unde era dus, gura babei umbla cum umblă melița: că fata lui nu ascultă, că-i ușernică, că-i leneșă, că-i soi rău... că-i bălaie, că-i unde știe, că nu-i de chip s-o mai ție, pentru că poate să innă-răvească și pe fata ei.

Moșneagul fiind un gură-cască, sau cum îți vrea să-i ziceți, se uita în coarnele ei și ce-i spunea ea, sfînt era. Din inimă bietul moșneag poate c-ar fi mai zis cite ceva, dar acum aparcase a cînta găina la casa lui și cucoșul nu mai avea nici o trecere. Și-apoi, ia să-l fi pus păcatul să se întreacă cu dedeochiul, căci baba și cu fiică-sa îl umpleau de bogdaprosti.

Într-una din zile, moșneagul, fiind foarte amărît de cite-i spunea baba, chemă fata și-i zise:

— Draga tatei, iaca ce-mi tot spune mă-ta de tine! că n-o ascuți, că ești ră de gură și innărăvită și că nu este de chip să mai stai la casa mea; de aceea du-te și tu încotro te-a îndrepta Dumnezeu, ca să nu se mai facă atîta gilceavă la casa asta din pricina ta. Dar te sfătuiesc ca un tată ce-ți sint, că orișunde te-i duce, să fii supusă, blajină și harnică; căci la casa mea tot ai dus-o cum ai dus-o, c-a mai fost și mila părințească la mijloc... dar prin străini Dumnezeu știe peste ce soi de sămîntă de oameni îi da, și nu ți-or putea răbda cite ți-am răbdat noi.

Atunci biata fată, văzînd că baba și cu fiică-șă voiesc cu orice chip s-o alunge, sărută mina tată-șău și cu lacrimi în ochi pornește în toată lumea, depărtîndu-se de casa părintească fără nici o nădejde de întoarcere!

Și merse ea cit merse pe un drum, pînă ce din întimplare îi ieși în cale o cățelușă bolnavă ca vai de capul ei, și slabă de-i numărăi coastele. Și cum văzu pe fată, îi zise:

— Fată frumoasă și harnică, fie-ți milă de mine și mă grijește, că ți-oi prinde și eu bine vrodată. Atunci fetei i se făcu milă, și luînd cățelușă o spălă ș-o griji foarte bine. Apoi o lăsă acolo și-și căută de drum, mulțămîtă fiind în suflet că a putut săvîrși o faptă bună.

Nu merse ea tocmai mult și numai iaca ce vede un păr frumos și înflorit, dar plin de omizi în toate părțile. Părul, cum vede pe fată, zice:

— Fată frumoasă și harnică, grijește-mă și curăță-mă de omizi, că ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Fata, harnică cum era, curăți părul de uscături și de omizi cu mare îngrijire și apoi se tot duce înainte să-și caute stăpîn. Și mergînd ea mai departe numai iaca ce vede o fîntină milită și părăsită. Fîntîna atunci zice:

— Fată frumoasă și harnică, îngrijește-mă, că ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Fata rînește fîntîna ș-o grijește foarte bine. Apoi o lasă și-și caută de drum. Și tot mergînd mai departe, numai iaca

ce dă de un cuptor nelipit și mai-mai să se răsipească. Cuptorul, cum vede pe fată, zice:

— Fată frumoasă și harnică, lipește-mă și grijește-mă, că poate ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Fata, care știa că de făcut treabă nu mai cade coada nimă-rui, își suflecă minicile, călcă lut și lipi cuptorul, îl humui și-l grijii, de-ți era mai mare dragul să-l privești. Apoi își spălă frumusețea minile de lut și porni iarăși la drum.

Și mergînd ea acum și zi și noapte, nu știu ce făcu că se rătăci. Cu toate acestea nu-și pierdu nădejdea în Dumnezeu, ci merse tot înainte, pînă ce într-una din zile des-dimineață, trecînd printr-un codru întunecos, dă de-o poiană foarte frumoasă, și în poiană vede o căsuță umbrită de niște lozii pletoase. Și cînd s-apropie de acea casă, numai iaca o babă întîmpină pe fată cu blîndeță și-i zice:

— Da ce cauți prin aceste locuri, copilă, și cine ești?

— Cine să fiu, mătușă? Ia, o fată săracă, fără mamă și fără tată, pot zice: și numai Cel de sus știe cîte am tras de cînd mama care m-a făcut a pus minile pe piept! Stăpin caut, și necunoscînd pe nime și umblind din loc în loc, m-am rătăcit. Dumnezeu însă m-a povățuit de am nimerit la casa dumitale și te rog să-mi dai sălășluire!

— Sărmană fată — zise bătrîna — cu adevărat numai Dumnezeu te-a îndreptat la mine și te-a scăpat de primejdii. Eu sînt sfînta Duminică. Slujește la mine astăzi și fii încredințată că mine n-ai să ieși cu minile goale de la casa mea.

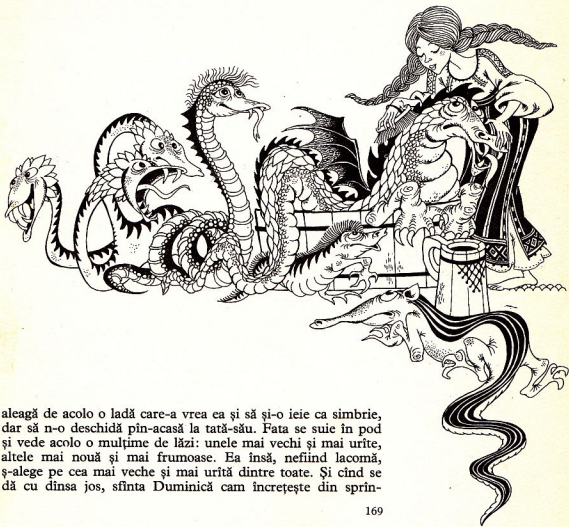
— Bine, măicuță, dar nu știu ce trebi am să fac.

— Ia, să-mi lai copilașii care dorm acum și să-i hrănești, apoi să-mi faci bucate, și cînd m-oi întoarce eu de la biserică, să le gădesc nici reci, nici fierbinți, ci cum is mai bune de mîncat. Și cum zice, bătrîna pornește la biserică, iară fata suflecă minicile și s-apucă de treabă. Întîi și-ntîi face lăutoare, apoi iese afară și începe a striga:

— Copii, copii, copii! Veniți la mama să vă laie!

Și cînd se uită fata, ce să vadă? Ograda se umpluse și pădurea fojgia de-o mulțime de balauri și de tot soiul de jivine mici și mari; însă tare în credință și cu nădejdea la Dumnezeu, fata nu se spăria, ci le ia pe cîte una și le lă și le îngrijește, cît

nu se poate mai bine. Apoi s-apucă de făcut bucate, și cînd a venit sînta Duminică de la biserică și a văzut copiii lăuți frumos și toate trebile bine făcute, s-a umplut de bucurie. Și după ce a șezut la masă, a zis fetei să se suie în pod și să-și

aleagă de acolo o ladă care-a vrea ea și să și-o ieie ca simbrie, dar să n-o deschidă pîn-acasă la tată-său. Fata se suie în pod și vede acolo o mulțime de lăzi: unele mai vechi și mai urite, altele mai nouă și mai frumoase. Ea însă, nefiind lacomă, ș-alege pe cea mai veche și mai urită dintre toate. Și cînd se dă cu dînsa jos, sînta Duminică cam încrețește din sprin-

cene, dar n-are încotro, cî binecuvîntează pe fată, care își ia lada în spate și se întoarne spre casa părintească cu bucurie, tot pe drumul pe unde venise.

Cînd pe drum, iaca cuptorul grijit de dînsa era plin de plăcînte crescute și rumenite... Și minîcă fata la plăcînte și minîcă hăt bine, apoi își mai ia cîteva la drum și pornește.

Cînd mai încolo, numai iaca fîntîna grijită de dînsa era plîná pînă-n gură cu apă limpede cum îi lacrăma, dulce și rece cum îi gheața. Și pe colacul fîntîni erau două pahare de argint, cu care a bătut la apă pînă s-a răcorit. Apoi a luat paharele cu sine și a pornit înainte.

Și mergînd mai departe, iaca părul grijit de dînsa era încărcat de pere galbene ca ceara, de coapte ce erau, și dulci ca mierea. Părul, vîzînd pe fată, ș-a plecat crengile-n jos și ea a mîncat la pere și ș-a luat la drum cîte i-a trebuit.

De acolo mergînd mai departe, iaca se întîlnește și cu cățe-lușa, care acum era voinică și frumoasă, iară la git purta o

salbă de galbeni, pe care a dat-o fetei ca mulțămită pentru că a căutat-o la boală.

Și de aici fata, tot mergînd înainte, a ajuns acasă la tată-său. Moșneagul, cînd a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrimi și inima de bucurie. Fata atunci scoate salba și paharele cele de argint și le dă tătine-său; apoi deschizînd lada împreună,

nenumărate herghelii de cai, cirezi de vite și turme de oi ies din ea, încît moșneagul pe loc a întinerit, văzînd atite bogății! Iară baba a rămas opărită și nu știa ce să facă de ciudă.

Fata babei atunci ș-a luat inima-n dinți și a zis:

— Las', mamă, că nu-i prădată lumea de bogății; mă duc să-ți aduc eu și mai multe. Și cum zice, pornește cu ciudă, trăs-nînd și plesnînd. Merge și ea cît merge, tot pe acest drum, pe unde fusese fata moșneagului; se întîlnește și ea cu căte-lușa cea slabă și bolnavă: dă și ea de părul cel ticsit de omide, de fîntîna cea milită și seacă și părăsită, de cuptiorul cel nelipit și aproape să se risipească. Dar cînd o roagă și căte-lușa, și

părul, și fântina, și cuptorul, ca să îngrijească de dinsele, ea le răspunde cu ciudă și în bătaie de joc:

— Da, cum nu! că nu mi-oi feșteli eu mînuțele tătucuții și a mămucuții! Multe slugi ați avut ca mine?

Atunci cu toatele știind că mai ușor ar putea căpăta cineva lapte de la o vacă stearpă decît să te îndatorească o fată alintată și leneșă, au lăsat-o să-și urmeze drumul în pace și n-au mai cerut de la dînsa nici un ajutor. Și mergînd ea tot înainte, a ajuns apoi și ea la sfînta Duminică; dar și aici s-a purtat tot hursuz, cu obrăznicie și prostește. În loc să facă bucatele bune și potrivite și să laie copiii sfîntei Duminici, cum i-a lăut fata moșneagului de bine, ea i-o opărit pe toți, de tipau și fugeau nebuni de usturime și de durere. Apoi bucatele le-a făcut afumate, arse și sleite, de nu mai era de chip să le poată lua cineva în gură... Și cînd a venit sfînta Duminică de la biserică, ș-a pus mîinile-n cap de ceea ce a găsit acasă. Dar sfînta Duminică, blindă și îngăduitoare, n-a vrut să-și puie mîntea c-o sturlubatecă și c-o leneșă de fată ca aceasta; ci i-a spus să se suie în pod, să-și aleagă de acolo o ladă, care i-a plăcea, și să se ducă în plata lui Dumnezeu. Fata atunci s-a suit și ș-a ales lada cea mai nouă și mai frumoasă, căci îi plăcea să ieie cît de mult și ce-i mai bun și mai frumos, dar să facă slujbă bună nu-i plăcea. Apoi cum se dă jos din pod cu lada, nu se mai duce să-și ieie ziua bună și binecuvîntare de la sfînta Duminică, ci pornește ca de la o casă pustie și se tot duce înainte. Și mergea de-i pîrîiau călcîiele de frică să nu se răzgîndească sfînta Duminică, să pornească după dînsa, s-o ajungă și să-i ieie lada.

Și cînd ajunge la cuptor, frumoase plăcinte erau într-insul! Dar cînd s-apropie să ieie dintr-insele și să-și prindă pofta, focul o arde și nu poate lua. La fîntină așijderea păhăruțele de argint, nu-i vorbă, erau, și fîntina plină cu apă pină-n gură; dar cînd a vrut fata să puie mîna pe pahar și să ieie apă, paharele pe loc s-au cufundat, apa din fîntină într-o clipă a secat și fata de sete s-a uscat!... Cînd prin dreptul pârului, nu-i vorbă, că parcă era bătut cu lopata de pere multe ce avea, dar credeți c-a avut fata parte să guste vro una? Nu, căci pârul s-a făcut de o mie de ori mai nalt de cum era, de-i ajunsese

crengile în nouri. Ş-atunci... scobeşte-te, fata babei în dinţi! Mergînd mai înainte cu căţeluşa încă s-a întîlnit; salbă de galbeni avea şi acum la git; dar cînd a vrut fata să i-o ieie, căţeluşa a muşcat-o, de i-a rupt degetele şi n-a lăsat-o să puie mîna pe dînsa. Îşi muşca fata acum degetelele mîmucuţii şi ale tătucuţii de ciudă şi de ruşine, dar n-avea ce face.

În sfîrşit, cu mare ce a ajuns ea şi acasă la mă-sa, dar şi aici nu le-au ticnit bogăţia, căci deschizînd lada, o mulţime de bălauri au ieşit dintr-însa şi pe loc au mîncat pe babă cu fată cu tot, de parcă n-au mai fost pe lumea asta, şi-apoi s-au făcut bălaurii nevăzuţi cu ladă cu tot.

Iar moșneagul a rămas liniștit din partea babei, și avea nenumărate bogății. El a măritat pe fiică-sa după un om bun și harnic. Cucoșii cîntau acum pe stîlpii porților, în prag și în toate părțile; iar găinile nu mai cîntau cucoșește la casa moșneagului, să mai facă a rău, c-apoi atunci nici zile multe nu mai aveau. Numai atîta că moșneagul a rămas pleșuv și spetit, de mult ce-l netezise baba pe cap și de cercat în spațele lui cu cociorva, dacă-i copt malaiul.

IVAN TURBINCA

Amu cică era odată un rus pe care îl chema Ivan. Și rusul acela, din copilărie, se trezise în oaste. Și slujind el câteva soroace de-a rindul, acum era bătrîn. Și mai-marii lui văzîndu-l că și-a făcut datoria de ostaș, l-au slobozit din oaste cu arme cu tot, să se ducă unde a vrea, dîndu-i și două cărbouave de cheltuială.

Ivan atunci mulțami mai-marilor săi, și apoi luîndu-și rămas bun de la tovarășii lui de oaste, cu care mai trase cite o dușcă, două de rachiu, pornește la drum cîntînd.

Și cum mergea Ivan șovăind cînd la o margine de drum, cînd la alta, fără să știe unde se duce, puțin mai înaintea lui mergeau, din întîmplare, pe-o cărare lăturalnică, Dumnezeu și cu sfîntul Petre, vorbind ei știu ce. Sfîntul Petre, auzind pe cineva cîntînd din urmă, se uită înapoi și cînd colo vede un ostaș mătăhăind pe drum în toate părțile.

— Doamne — zise atunci sfîntul Petre, spăriet — ori hai să ne grăbim, ori să ne dăm într-o parte, nu cumva ostașul

cela să aibă harțag și să ne găsim beleaua cu dînsul. Știi c-am mai mîncat eu odată de la unul ca acesta o chelfăneală.

— N-ai grijă, Petre, zise Dumnezeu. De drumetuț care cîntă, să nu te temi; ostașul acesta e un om bun la inimă și milostiv. Vezi-l-ăi? Are numai două carboave la sufletul său; și drept cercare, hai fă-te tu cerșitor la capătul ist de pod, și eu la celalalt, și să vezi cum are să ne deie amîndouă carboave de pomană, bietul om! Adă-ți aminte, Petre, de cite ori ți-am spus că unii ca aceștia au să moștenească împărăția ceriurilor.

Atunci sfîntul Petre se pune jos la un capăt de pod, iară Dumnezeu la celalalt, și încep a cere de pomană.

Ivan, cum ajunge în dreptul podului, scoate cele două carboave de unde le avea strînse și dă una lui sfîntul Petre și una lui Dumnezeu, zicînd:

— Dar din dar se face raiul. Na-vă! Dumnezeu mi-a dat, eu dau și Dumnezeu iar mi-a da, că are de unde.

Și apoi Ivan începe iar a cînta și se tot duce înainte.

Atunci sfîntul Petre zice cu mirare:

— Doamne, cu adevărat bun suflet de om e acesta, și n-ar trebui să meargă nerăsplătit de la fața ta!

— Dar, Petre, las' că am eu purtare de grijă pentru dînsul.

Apoi Dumnezeu pornește cu sfîntul Petre, și cît ici, cît cole, ajung pe Ivan, care o ducea tot într-un cîntec, de parcă era toată lumea a lui.

— Bună calea, Ivane, zise Dumnezeu. Dar cînți, cînți, nu te-ncurci.

— Mulțămesc dumneavoastră, zise Ivan, tresărînd. Dar de unde știi așa de bine că mă cheamă Ivan?

— D-apoi dacă n-oi ști eu, cine altul are să știe? răspunse Dumnezeu.

— Dar cine ești tu — zise Ivan cam zborșit — de te lauzi că știi toate?

— Eu sînt cerșitorul pe care l-ai miluit colo la pod, Ivane. Și cine dă săracilor, împrumută pe Dumnezeu, zice Scriptura. Na-ți împrumutul înapoi, căci noi nu avem trebuință de bani. Ia, numai am vrut să dovedesc lui Petre cît ești tu de milostiv. Află acum, Ivane, că eu sînt Dumnezeu, și pot să-ți dau orice-

cere de la mine, pentru că și tu ești om cu dreptate și darnic.

Ivan atunci, cuprins de fiori, pe loc s-a dezmețit, a căzut în genunchi dinaintea lui Dumnezeu, și a zis:

— Doamne, dacă ești tu cu adevărat Dumnezeu, cum zici, rogu-te blagoslovește-mi turbinca asta, ca ori pe cine-oi vrea eu, să-l vir într-însa; și apoi să nu poată ieși de aici fără învoirea mea.

Dumnezeu atunci, zîmbind, blagoslovi turbinca, după dorința lui Ivan, și apoi zise:

— Ivane, cînd te-i sătura tu de umblat prin lume, atunci să vii să slujești și la poarta mea, că nu ți-a fi rău.

— Cu toată bucuria, Doamne; am să vin numaidecît, zise Ivan. Dar acum deodată, mă duc să văd nu mi-a pica ceva la turbincă? Și zicînd aceste, apucă peste cîmpi de-a dreptul,

spre niște curți mari, care de-abia se zăreau înaintea lui, pe culmea unui deal. Și merge Ivan, și merge, și merge, pînă cînd pe însărate ajunge la curțile cele. Și cum ajunge întră în ogradă, se înfătoșează înaintea boierului și cere găzduire. Boierul acela cică era cam zgîrcit, dar văzînd că Ivan este un om împărătesc, n-are ce să facă. Și vrînd-nevrînd poronțește unei slugi să-i deie lui Ivan ceva de mîncare, și apoi să-l culce în niște case nelocuite, unde culca pe toți musafirii cari veneau așa nitam-nisam. Sluga, ascultînd poronca stăpînului, ia pe Ivan, îi dă ceva de mîncare și apoi îl duce la locul hotărît, să se culce.

«Las' dacă nu i-a da odihna pe nas, zise boierul în gîndul său, după ce orîndui cele de cuviință. Știu că are să aibă de lucru la noapte. Acum să vedem care pe care? Ori el pe draci, ori dracii pe dînsul.»

Căci trebuie să vă spun că boierul acela avea o păreche de case, mai deoparte, în care se zice că locuia *necuratul*. Și tocmai acolo porunci să culce și pe Ivan.

Ivan însă habar n-avea de asta. El cum a intrat în odaia unde l-a dus omul boierului, ș-a pus armele în rînduială, s-a închinat după obicei ș-apoi s-a tologit așa imbrăcat, cum era, pe un divan moale ca bumbacul, punîndu-și turbinca cu cele două carboave sub căpătii, și așternîndu-se pe somn, căci de-abia îl țineau picioarele de trudit ce era.

Dar poate, bietul, să se odihnească? Căci cum a stîns lumina, odată se trezește că-i smucește cineva perna de sub cap și i-o aruncă cît colo! Ivan atunci, puind mina pe sabie, se scoală răpede, aprinde lumina și începe a căuta prin casă, în toate părțile, dar nu găsește pe nimene.

— Măi! Dar acest păcat? Ori casa asta nu-i curată, ori s-a cutremurat pămîntul, de mi-a sărit perna de sub cap și eu umblu bătădăind ca un nebun. Ce-or mai fi și cutremurele ieste? zise Ivan, mai făcînd cîteva cruci pînă la pămînt și apoi iar se culcă.

Dar cînd să ațipească, deodată se aud prin casă o mulțime de glasuri, care de care mai uricioase; unele miorlăiau ca mița, altele covîțau ca porcul, unele orăcăiau ca broasca, altele mornăiau ca ursul; mă rog, fel de fel de glasuri schimonosite

se auzeau, de nu se mai știa ce mama dracului să fie acolo. Ivan atunci se cam pricepe ce-ar fi asta.

— Apoi stăi dar! că are Chira socoteală, cum văd eu. Și odată începe a striga puternic: *Pașol na turbinca, ciorti!*

Atunci diavoliu odată încep a se cărăbăni unul peste altul în turbincă, de parcă-i aducea vântul. Și după ce intră ei cu toții înlăuntru, Ivan începe a-i ghigosi muscălește. După aceea leagă turbincă strîns la gură, o pune sub cap, mai trîntindu-le prin turbincă niște ghionturi rusești, colea cum știa el, de da inima din draci. Apoi se culcă cu capul pe dinșii, și, nemaifiind supărat de nimene, trage Ivan un somn de cele popești... Dar cînd pe aproape de cîntători, Scaraoschi, căpitenia dracilor, văzînd că parte din slugile lui se zăbăvesc, pornește cu grăbire la locul știut, să le caute. Și ajun-gînd într-o clipă, se viră, el știe cum și pe unde, în odaie la Ivan, și-i șterge o palmă prin somn, cit ce poate. Ivan atunci sare ars, și odată strigă:

— *Pașol na turbinca!*

Scaraoschi atunci intră și el fără vorbă, și se înghesuiește peste ceilalți dimoni, căci n-are încotro.

— Ei, las' că vă judec eu acuș, necuraților: voi scoate incul din voi, zise Ivan tulburat. Cu mine v-ați găsit de jucat? Am să vă muștruluiesc, de au să ridă și cinii de voi!

Și odată se îmbracă și se înarmează Ivan cu toate ale lui, și ieșind afară începe a face un tărăboi, de s-a sculat toată ograda în gura lui.

— Dar ce ai pățit, mă pohoțule de te-ai sculat cu noaptea-n cap, și faci așa larmă? ziseră oamenii boierului, care dau chiori unul peste altul, de parcă aveau orbul găinilor.

— Ce să pățesc — zise Ivan dirz — ia! am căpțușit niște iepuroi, și am de gînd să-i jumulesc.

Boierul, în zgomotul ista, se scoală și el și întreabă:

— Ce vuiet e acolo prin ograda?

— Ia, mai toată noaptea nu ne-am putut odihni din pricina rusului celuia. Dracul știe ce are, cică a prins niște iepuroi și vrea să-i jumulească, să iertați dumneavoastră!

În vorbele aceste, numai iaca ce se înfățișează și Ivan înaintea boierului cu turbincă plină de draci, care se zbăteau ca peștii în virșă.

— Iaca, gospodin, cu cine m-am vinjolit toată noaptea... dar incaltea ți-am curățit și eu casa de draci, și vi-i aduc plocon des-diminecătă. Poroncește să-mi aducă niște palce, că am să-i bat la stroi, să pomenească ei cit or trăi, că au dat peste Ivan, robul lui Dumnezeu.

Boierul, văzînd aceasta, pe de o parte l-a cuprins spaimă, iară pe de alta nu mai știa ce să facă de bucurie: căci multe sărîndare mai dăduse el pînă atunci pe la popi în toate părțile, ca să-i poată izgoni dracii de la casa, și nici că fusese chip. Dar se vede că pîn-acum le-a fost și lor veleatul. Cu Ivan ș-au găsit popa!

— Bine, Ivane, zise boierul cu mulțămire. Să-ți aducă palce cite vrei, și fă-ți datoria cum știi, c-apoi om oi fi și eu, helbet!

În sfîrșit, nu trece mult la mijloc, iaca se pomenește Ivan cu un car plin de palce cum îi plăcea lui. Le ia el și le leagă la un loc, tot cite două-trei, după cum își știa meșteșugul.

Dar pînă la vremea asta, se adunase împrejurul lui Ivan tot satul, ca să vadă de patima dracilor. Căci lucru de mirare era acesta, nu șagă! Atunci Ivan dezleagă turbinca în fața tuturor, numai cît poate să încapă mina, și luînd cite pe un drăcușor de cornițe, mi ți-l ardea cu palcele de-i crăpa pielea. Și după ce-l răfuia bine, îi da drumul cu tocmală să nu mai vie pe acolo altă dată.

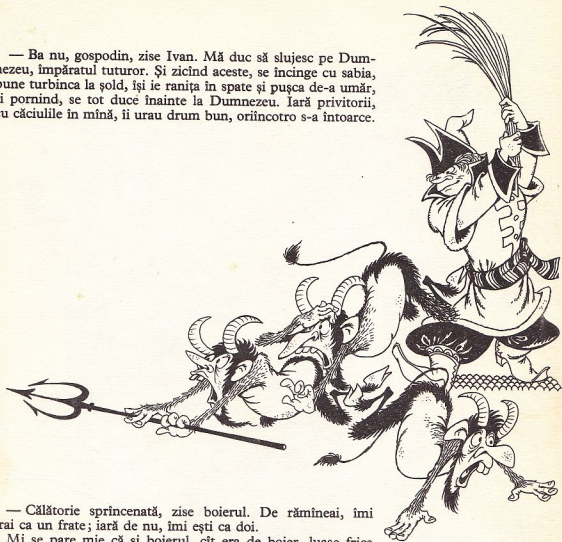
— N-oi mai veni, Ivane, cite zilișoare oi avea eu, zicea Uciğă-l-crucea, cuprins de usturime, și se tot ducea împușcat. Iară oamenii ce priveau, și mai ales băieții leșinau de rîs.

Dar mai la urma urmelor, Ivan scoate de barbă și pe Scaraoschi și-i trage un frecuș de cele moschicești, de-i fugea sufletul.

— Poftim! După bucluc umbli, peste bucluc ai dat, măi jupine Scaraoschi. Să te înveți tu de altă dată a mai bintui oamenii, Sarsailă spurcat ce ești! Și apoi dîndu-i drumul, na! fuge și Scaraoschi după ceilalți ca tăunul cu paiul...

— Dumnezeu să te inzilească, zise atunci boierul, cuprînzînd pe Ivan în brațe și sărutîndu-l. De acum rîmli la mine, Ivane; și, pentru că mi-ai curățit casa de draci, am să te țin ca pe palmă.

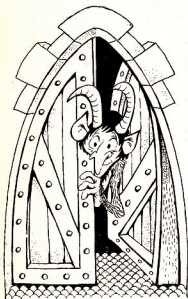
— Ba nu, gospodin, zise Ivan. Mă duc să slujesc pe Dumnezeu, împăratul tuturor. Și zicînd aceste, se încinge cu sabia, pune turbinca la șold, își ie ranița în spate și pușca de-a umăr, și pornind, se tot duce înainte la Dumnezeu. Iară privitorii, cu căciulile în mîină, îi urau drum bun, oriîncotro s-a întoarce.

— Călătorie sprincenată, zise boierul. De rămîneai, îmi erai ca un frate; iară de nu, îmi ești ca doi.

Mi se pare mie că și boierul, cît era de boier, luase frica turbincăi, de nu-i păru așa de rău după Ivan, care-i făcuse atîta bine.

Ivan însă nici nu se gîndea la asta; el își căuta acum de drum, întrebînd din om în om unde șede Dumnezeu. Dar

toți pe cîți îi întreba dădeau din umere, neștiind ce să răspundă la așa întrebare ciudată.

— Numai sfîntul Neculai trebuie să știe asta, zise Ivan scoțînd o iconiță din sin și sărutînd-o pe dos și pe față. Și atunci, ca prin minune, se și trezește Ivan la poarta raiului! Și nici una, nici două, odată începe a bate în poartă cît ce putea. Atunci sfîntul Petre întrebă dinlăuntru:

— Cine-i acolo?

— Eu.

— Cine eu?

— Eu, Ivan.

— Și ce vrei?

— Tabacioc este?

— Nu-i.

— Votchi este?

— Nu-i.

— Femei sînt?

— Ba.

— Lăutari sînt?

— Nu-s, Ivane, ce mă tot cihăiești de cap?

— Dar unde se găsesc de aceste?

— La iad, Ivane, nu aici.

— Măi! dar ce sărăcie lucie pe aici pe la rai, zise Ivan, și, nemailungind vorba, îndată și pornește la iad. Și, el știe pe unde cotigește, că nu umblă tocmai mult și numai iaca ce dă și de poarta iadului. Și atunci odată începe a bate în poartă, strigînd:

— Ei! Tabacioc este?

— Este, răspunde cineva dinlăuntru.

— Votchi este?

— Este.

— Femei sînt?

— Dar cum să nu fie?

— Lăutari sînt?

— Ho, ho! Cîți poștești!

— A! *harașo, harașo!* Aici e de mine! Deschideți iute, zise Ivan, tropăind și frecîndu-și minile.

Dracul de la poartă, gîndind că e vreun muștereu vechi

de-al lor, deschide. Și atunci numai iaca ce se trezesc pe neașteptate cu Ivan Turbinca!

— Vai de noi și de noi! ziseră atunci dracii, scărmanindu-se de cap în toate părțile. Așa-i c-am pățit-o?

Ivan însă poroncește să-i aducă mai degrabă votchi, tabacioc, lăutari și femei frumoase, că are gust să facă un guleai.

Se uită dracii unii la alții, și văzînd că nu-i chip de stat împotriva lui Ivan, încep a-i aduce care dincotro rachiului, tiutiu, lăutari și tot ce-i poftea lui Ivan sufletul. Umblau dracii în toate părțile, iute ca prisnelul, și-i intrau lui Ivan în voie cu toate cele, căci se temeau de turbincă, ca de nu știu ce, poate mai rău decît de sfînta cruce.

De la o vreme se chefaluieste Ivan cumsecade, și unde nu începe a chiu prin iad și a juca *horodincea* și *cazacincea* luînd și pe draci, și pe drăcoace la joc, cu nepus în masă; și în vârtejul acela, răsturna tărăbi și toate cele în toate părțile, de-ți venea să te strici de rîs de iznoavele lui Ivan. Amu, ce să facă dracii ca să-l urnească de acolo? Gîndesc ei, se sucesc ei, se frămîntă ei cu mintea fel și chip, dar nici unuia nu-i vine-n cap ce să facă. Talpa-iadului însă, mai ajunsă de cap decît toți dracii, zise atunci lui Scaraoschi:

— Haram de capul vostru, de n-aș fi eu aici, ați păți voi și mai rău decît așa. Aduceți-mi degrabă o puțină, o piele de cîine și două bețe, să fac o jucărică cum știu eu, și acuș vi-l mătur de aici. Și atunci îndată i se aduc cele cerute, și tălpoiul face iute o darabană; și apoi furișîndu-se de Ivan, iese cu dinca afară și începe a o bate ca de război: br... br...

Ivan atunci își vine în simțire, și într-un buc iese afară cu pușca la umăr, să vadă ce este.

Talpa-iadului atunci face țuști! înlăuntru, și dracii tronclî închid poarta după Ivan, și puînd zăvoarele bine, bucuria lor că au scăpat de turbincă. Bate el Ivan în poartă cît ce poate, se răcăduiește el cu pușca, dar au prins ei acum dracii la minte.

— Ei, las' cornoraților! de mi-ți mai pica vrodată în mină, turbınca are să vă știe de știre. Dracii însă nu răspundeau nimica dinlăuntru.

Văzînd Ivan că porțile iadului sînt ferecate în toate părțile și că dracii n-au gînd să-i deschidă, se lehametește el acum

și de lăutari, și de tabacioc, și de votchi, și de tot, și pornește iar la rai, să slujească pe Dumnezeu.

Și cum ajunge la poarta raiului, dinafară, se și pune acolo de strajă, și stă neadormit zi și noapte, tot întru una, fără să se clinească din loc.

Și nu mult după aceasta, numai iaca ce vine și Moartea și vrea numaidecît să intre la Dumnezeu ca să primească poronci.

Ivan atunci îi pune șpaga în piept și zice:

— *Ștoti, vidma*, unde vrei să te duci?

— La Dumnezeu, Ivane, să vedem ce mi-a mai poronci.

— Nu-i voie, zise Ivan. Las' că mă duc eu să-ți aduc răs-puns.

— Ba nu, Ivane, trebuie să mă duc eu.

Ivan atunci, văzînd că Moartea dă chioară peste dînsul, se stropșește la ea, zicînd:

— *Pașol, vidma, na turbinca!*

Moartea atunci, neavînd încotro, se bagă în turbincă, și acuș icnește, acuș suspină, de-ți venea să-i plîngi de milă. Iară Ivan leagă turbinca la gură cu nepăsare, ș-o anină într-un copac. Apoi începe a bate în poartă. Sfîntul Petre atunci deschide, și cînd colo se trezește cu Ivan.

— Ei, Ivane, doar te-ai săturat acum de umblat prin lume după crancalicii?

— M-am săturat și m-am prea săturat, sfînte Petre.

— Ei, și ce vrei acum?

— Ia vreau să mă duc la Dumnezeu, să-i spun ceva.

— Bine, Ivane, du-te, nu ți-i oprită calea. De-a putere-a-hi, acum ești de casa noastră.

Ivan atunci se duce de-a dreptul înaintea lui Dumnezeu și zice:

— Doamne, nu știu dacă ai la știință ori ba, dar eu slujesc la poarta raiului de multă vreme. Și acum vine Moartea și întrebă ce mai poronciți!

— Spune-i, Ivane, din partea mea, că poroncesc să moară trei ani de zile, de-a rîndul, numai oameni bătrîni, așa ca tine... zise Dumnezeu, zîmbind cu bunătațe.

— Bine, Doamne, zise Ivan, uitîndu-se cam lung la Dum-nezeu. Mă duc să-i spun, cum ai poronciți.

Și ducindu-se el, scoate Moartea de la închisoare și-i zice:
— Dumnezeu a porocnit ca să măninci trei ani de zile de-a rindul numai pădure bătrână; de cea tinără să nu te atingi! Înțeles-ai? Hai, pornește și-ți fă datoria!

Moartea atunci pornește prin codri, supărată ca vai de ea, și începe a roade la copaci bătrâni, de-i pocneau fălcile.

Și după ce se împlinesc trei ani în capăt, iar pornește la Dumnezeu, să primească porocni. Dar când știa că are să deie peste Ivan, i se tăiau picioarele și-o stringea în spate de frică.

— Turbinca! afurisita de turbincă mă viră în toate boalele, zicea Moartea, suspinând. Decit n-am încotro; trebuie să mă duc, zise oftând.

În sfârșit, merge ea, nu merge, și de la o vreme ajunge la poarta raiului. Dar când colo, dă iar cu ochii de Ivan!

— Tot aici ești, Ivane, tot?

— Ba bine că nu, zise Ivan, făcând stînga-mprejur și puindu-se drept în calea Morții. Dar unde gindeai să fiu, când asta mi-i slujba?

— Gindeam că te-i fi mai dus prin lume după berbantlicuri de-a tale.

— Da că doar de lume am fugit; o știu eu cit e de dulce și de amară, bat-o pustia s-o bată. Lui Ivan i-s roase urechile de dînsa. Dar ce-ai slăbit așa, vidmă?

— De bunățile tale, Ivane! Acum cred că nu ți-i mai face blăstăm cu mine, mi-i da drumul să întru la Dumnezeu, că tare mare treabă mai am.

— Da, cum nu; ia mai pune-ți pofta la o parte, că doar nu pieri lumea... Nu cumva ai pofti oare să te pui la taifasuri cu Dumnezeu?

— Dar știi că te prea întreci cu șaga, Ivane?!

— Așa ți-i treaba? Încă mă ici la trei parale? *Pașol na turbinca, vidma!*

Moartea atunci se viră în turbincă, și Ivan o pune la pas-tramă, zicînd:

— Șopîrcai cu cine șopîrcai, dar cu Ivan nu șopîrcai.

Dumnezeu însă știa de toate acestea, dar voia să mai facă și pe cheful lui Ivan, nu tot pe a Morții, căci multe bunăți mai făcuse și ea în viața ei!

— Ia deschide, sfinte Petre, zise Ivan, bătînd apoi la poartă. Sfîntul Petre deschide și Ivan se duce iar de se înfățișează înaintea lui Dumnezeu și zice:

— Doamne, Moartea întrebă ce mai poronciți? Și să nu vă supărați, dar tare-i neastîmpărată și avană, drept să vă spun; șede ca pe spini, și vrea numaidecît să-i dați răspuns.

— Du-i răspuns, Ivane, că poroncesc să moară de acum înainte trei ani de zile, de-a rîndul, numai oameni tineri, și alți trei ani de zile să moară numai copii obraznici.

— Bine, Doamne, zise Ivan, închinîndu-se pînă la pămînt. Mă duc să-i spun, cum ai poroncit...

Și cum ajunge Ivan dinafară de poartă, scoate Moartea din turbincă și-i zice:

— Dumnezeu a poroncit ca de acu înainte să mininci trei ani de zile de-a rîndul numai pădure tînăra; și alți trei ani de zile numai vlăstări fragede, răchitică, smicele, nuiele și altele de sama acestora; de pădurea cea bătrînă, să nu te atingi, că-i poznă! Auzit-ai, vidmă? Hai, pornește pînă te vād, și-ți fă datoria cu sfințenie!

Moartea atunci, înghițînd noduri, pornește prin dumbrăvi, lunci și huceaguri, supărată ca vai de capul ei. Și de voie, de nevoie, începe cînd a roade copaci tineri, cînd a forfăca smicele și nuiele de-i pîrțiau măselele și o dureau șelele și grumazii, întinzîndu-se pe sus, la plopul cei înalți, și plecîndu-se atît pe la rădăcinile celor tufari, după mlădițe fragede. Se zămorea și ea, sărmana, cum putea. În sfirșit, s-a chinuit Moartea așa trei ani de zile de-a rîndul, și încă alți trei ani, și după ce i se împlinesc cei șese ani de osindă, iar pornește la Dumnezeu, să vadă ce poronci i-a mai da. Nu-i vorbă, că știa vidma ce o aștepta, dar ce era să facă?

— Turbinca, mînca-o-ar focul s-o minince, zicea Moartea, ducîndu-se la rai, ca și cum ar fi mers la spînzurătoare. Nu știu ce să mai zic și despre Dumnezeu, ca să nu greșesc. Pesemne c-a ajuns și el în mîntea copiilor, Doamne iartă-mă, de i-a dat lui Ivan cel nebun atîta putere asupra mea. Bine mi-ar părea să-l vād și pe Dumnezeu într-o zi, cît e de mare și puternic, în turbîncă lui Ivan; ori de nu, macar pe sfîntul Petrea. Numai atunci mi-ar crede ei mie.

Și mergind ea tot bodrogăbind vrute și nevrute, ajunge la poarta raiului; și când dă iar de Ivan i se întunecă lumea înaintea ochilor, și zice oftînd:

— Dar bine, Ivane, iar ai de gînd să mă chinuiești cu turbinca ceea a ta?

— Ba dac-aș avea mai multă putere, ți-o spun drept că ți-aș scoate ochii ca la dracul și te-aș frige pe frigare — zise Ivan cu ciudă — că din pricina ta s-a prăpădit atîta amar de lume, de la Adam și pînă astăzi. *Pașol na turbinca, vidma!* Și de acum nici mai spun lui Dumnezeu despre tine, hoanghină bătrînă ce ești! Tu și cu Talpa-iadului sînteți potrivită păreche. Îmi vine să vă rup cu dinții de bunișoare ce sînteți. Am să te țin la pastramă, hăt și bine. De acum în turbincă au să-ți putrezească ciolanele. Hă, hă!

Suspînă ea Moartea, dar pace bună! Ivan parcă nici n-o vede, nici n-o aude. În sîrșit, trece ea așa o bucată de vreme, cît a fi trecut, și într-una din zile vine Dumnezeu la poartă, să vadă ce năzbutii mai face Ivan cu turbinca ceea.

— Ei, Ivane, ce mai direguiești? Moartea n-a mai venit pe aici?

Ivan atunci lasă capul în jos, și tăcînd, începe a face fețe-fețe. Iară Moartea răspunde înădușit din turbincă:

— Iată-mă-s, Doamne, pusă la opreală; m-ai lăsat de rîsul unui șui ca Ivan, nenorocita de mine!

Dumnezeu atunci dezleagă turbinca, dă drumul Morții și zice lui Ivan:

— Ei, Ivane, destul de acum; ți-ai trăit traiul și ți-ai mincat malaiul. De milostiv, milostiv ești; de bun la inimă, bun ai fost, nu-i vorbă; dar de la o vreme încoace, cam de pe cînd ți-am blagoslovit turbinca aceasta, te-ai făcut prea nu știu cum. Cu dracii de la boierul cela ai făcut hara-para. La iad ai tras un guleai, de ți s-a dus vestea ca de popă tuns. Cu Moartea te-am lăsat pînă acum de ți-ai făcut mendrele cum ai vrut, n-ai ce zice. Dar toate-s pînă la o vreme, fătul meu. De acum ți-a venit și ție rîndul să mori, n-am ce-ți face. Trebuie să dăm fiecăruia ce este al său, căci și Moartea are socoteala ei: nu-i lăsată numai așa degeaba, cum crezi tu.

Ivan atunci, văzînd că s-au trecut de șagă, se pune în ge-

nunchi dinaintea lui Dumnezeu și-l roagă cu lacrimi, zicînd:

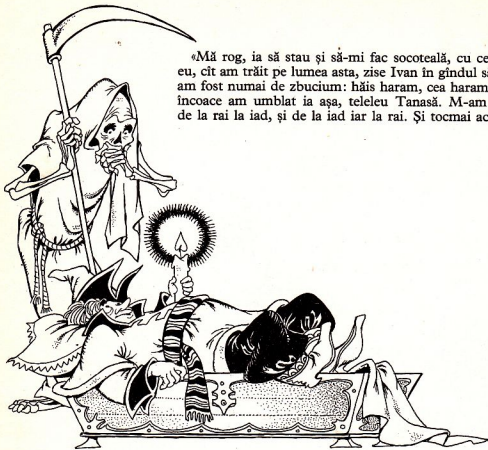
— Doamne! Rogu-te, să fii îngăduit macar trei zile, în care să-mi grijesc sufletul, să-mi lucrez racla cu mina mea asta slăbănoagă, și să mă așez singurel într-însa. Și după aceste, facă Moartea ce va voi cu mine, căci văd eu bine că mi s-a strîns funia la par; încep a slăbi văzînd cu ochii.

Dumnezeu îi învoiește cererea aceasta și apoi, luîndu-i turbinca din stăpînire, îl dă pe sama vidmei, ca după trei zile să-i ție sufletul!

Ivan acum, rămîind singur, supărat ca vai de el, pe de-o parte că i-a luat Dumnezeu turbinca, pe de alta că are să moară, s-a pus pe gînduri:

«Mă rog, ia să stau și să-mi fac socoteală, cu ce m-am ales eu, cât am trăit pe lumea asta, zise Ivan în gândul său. În oaste am fost numai de zbuțiu: hăis haram, cea haram! De atunci incoace am umblat ia așa, teleleu Tanasă. M-am dus la rai, de la rai la iad, și de la iad iar la rai. Și tocmai acum la dică,

n-am nici o mîngiere. Rai mi-a trebuit mie la vremea asta? Ia așa pățești dacă te strici cu dracul; aici la sărăcăciosul ist de rai, vorba ceea; fală goală, traistă ușoară; șezi cu banii în pungă și duci dorul la toate cele. Mai mare pedeapsă decît asta, nici că se mai poate! Votchi nu-i, tabacioc nu-i, lăutari nu-s, guleai nu-i, nimica nu-i! Mai am numai trei zile de trăit, și te-a... aai dus, Ivane, de pe fața pămîntului! Oare nu-i de făcut vreo șmichirie, pînă mai este încă vreme?»

În sfârșit, mai stă el Ivan oleacă așa, cu fruntea răzămată pe mină, și-i și trăsnește în gind una:

«Taci, că i-am dat de meșteșug! Încaltea ce a fi, a fi, dar degeaba n-are să fie. Văd eu bine că tot de una mi-i acum.»

Și odată se duce Ivan răpede cu cele două cărbouave, el știe unde, și cumpără unelte de teslărie, două lătouoi groase, patru balamale, cîteva piroane, două belciuge și un lăcătou zdravă, și se aruncă de-și face el singur o drăguță de raclă, să poată șede și împăratul într-însa.

— Iaca, Ivane, și casa de veci, zise el. Trei coți de pămînt, atita-i al tău! Vezi în ce se încheie toată scofala de pe lumea asta?

Dar n-apucă Ivan a sfârși bine vorba din urmă, și numai iaca se și trezește cu Moartea în spate:

— Ei, Ivane, gata ești?

— Gata, răspunse el, zimbînd.

— Dacă ești gata, hai! așază-te mai răpede în raclă că n-am vreme de pierdut. Poate mă mai așteaptă și alții să le dau răvaș de drum.

Ivan atunci se pune în raclă cu fața în jos.

— Nu așa, Ivane, zise Moartea.

— Dar cum?

— Pune-te cum trebuie să șadă mortul.

Ivan se pune într-o rilă, și lasă picioarele spînzurate afară.

— Dar bine, Ivane, una-i vorba, alta-i treaba, mult ai să mă ții? Pune-te, măi frate, bine, cum se pune!

Ivan atunci se întoarce iar cu fața-n jos, cu capul bălălău într-o parte și iar cu picioarele afară.

— Ă...ra...ca de mine și de mine! Dar nici atita lucru nu știi? Se vede că numai de blăstămății ai fost bun în lumea asta. Ia fugi de acolo, să-ți arăt eu, nebulule ce ești!

Ivan atunci iese din raclă și stă în picioare umilit. Iară Moartea, avînd bunătate a dăscăli pe Ivan, se pune-n raclă cu fața-n sus, cu picioarele întinse, cu mîinile pe piept și cu ochii închiși, zicînd:

— Iaca așa, Ivane, să te așezi.

Ivan atunci nu pierde vremea, și face trunc! capacul deasupra, încuie lacata și, cu toată rugămintea Morții, umflă

racla în spate și se duce de-i dă drumul pe-o apă mare, curgătoare, zicînd:

— Na! că ți-am făcut coneu! De acum du-te pe apa simbetei. Și să ieși din raclă cînd te-a scoate bunica din groapă. Mi-a luat el Dumnezeu turbinca, din pricina ta, dar încălta ți-am făcut-o bună și eu.

— Ei, ei, Doamne — zise apostolul Petru — vezi de ce s-a mai apucat Ivan al sfîntiei tale?

Dumnezeu atunci, văzînd pînă unde merge îndrăzneala lui Ivan, a început a se cam lua și el pe gînduri de năzdrăvăniile lui! Și așa, a zis Dumnezeu să se desfacă săcriul acolo unde era, și să iasă Moartea la liman, ca să-și răzbune și ea acum pe Ivan. Și îndată s-a făcut așa, și cînd nici nu visa Ivan că are să mai deie vreodată ochi cu Moartea, numai iaca ce se trezește cu dinsa față-n față, zicîndu-i:

— Dar bine, Ivane, așa ni-a fost vorba?

Ivan atunci a rămas incremenit, fără să mai poată zice un cuvînt măcar.

— Încă te faci niznai? Ei, Ivane, Ivane! Numai răbdarea și bunătatea lui Dumnezeu cea fără de margini poate să precovîrșească fărădelegile și îndărătnicia ta. De demult erai tu mătrășit din lumea asta și ajuns de batjocura dracilor, dacă nu-ți intra Dumnezeu în voie, mai mult decît însuși fiului său. Să știi, Ivane, că de acum înainte ai să fii bucuros să mori și ai să te tîrîi în brînci după mine, rugîndu-mă să-ți ieu sufletul dar eu am să mă fac că te-am uitat, și am să te las să trăiești cît zidul Goliei și Cetatea Neamțului, ca să vezi tu cît e de nesuferită viața la așa de adînci bătrînețe!

Și l-a lăsat Moartea de izbeliște să trăiască:

Cit e lumea și pămîntul

Pe cuptior nu bate vîntul.

Și așa, văzînd Ivan că nu mai moare, zise în sine:
«Oare nu cumva de acum mi-oi da cu paru-n cap de răul vidmei? Ba, zău, nici nu gîndesc. Deie-și ea, dacă vrea.»

Și cîcă atunci, unde nu s-a apucat și el, în ciuda Morții, de tras la mahorcă și de chilit la țuică și holercă, de parc-o mistuia focul.

— Guleai peste guleai, Ivane, căci altfel innebunești de urît,
zicea el.

Dă, ce era să facă bietul om, cind Moartea-i chioară și nu-l
vede?...

Și așa a trăit Ivan cel fără de moarte veacuri nenumărate.
Și poate că și acum a mai fi trăind, dacă n-a fi murit.

